

3. PLAN PROSTORNOG UREĐENJA

3.1. PRIKAZ PROSTORNOG RAZVOJA NA PODRUČJU OPĆINE U ODNOSU NA PROSTORNU I GOSPODARSKU STRUKTURU ŽUPANIJE

3.1.1. Plansko razdoblje

Ukupni planski period ovoga Plana je petnaest godina, dakle do 2020. godine. U ovisnosti o gospodarskim, demografskim i ostalim kretanjima u Općini, Županiji i Republici Hrvatskoj, biti će vjerovatno potrebne izrade *Izmjena i dopuna* ovoga Plana i prije tog roka. Ovim Planom predviđeno je nekoliko *planskih razdoblja novelacija* u okviru kojih je moguće i potrebno vršiti određene izmjene i dopune Plana kako bi se dopunili ciljevi postavljeni ovim Planom u skladu s novim saznanjima i potrebama za odgovarajućim prostorno-planskim rješenjima. Pretpostavlja se da će biti potrebno izvršiti *Izmjene i dopune* Plana u intervalima ne dužim od pet godina. Kumuliranjem nekoliko *novelacija* i većeg broja novih saznanja, u određenom trenutku bit će potrebno izraditi i novi PPUO ne čekajući nužno završetak ovim Planom planiranog planskog perioda od petnaest godina.

3.1.2. Razvoj i urbanizacija

U okviru prostorne i gospodarske strukture Županije, razvoj i urbanizacija područja Općine temelji se na slijedećem: budućoj boljoj prometnoj povezanosti sa susjednim općinama i gradovima, gospodarskim planovima razvoja, podržavanju demografskog rasta i raznim vidovima zaštite prostora u najširem smislu, a što je u skladu s postavkama županijskog prostornog plana. Vjerojatno je za očekivati, da će se nastaviti proces sekundarne urbanizacije. Proces primarne urbanizacije će se ograničiti u granice građevnih područja koja su smanjena u odnosu na važeću prostorno-plansku dokumentaciju prije izrade ovoga Plana.

Iz svega rečenog, za očekivati je, da će Općina barem zadržati svoju položaj u hijerarhiji općina i gradova Županije kako to i predviđa PP Županije. Općinsko sudjelovanje u općem gospodarskom kretanju Županije, bez obzira na tijek razvoja Općine, moglo bi biti sve značajnije obzirom na prometni položaj same Općine u odnosu na cijelu Županiju i teritorij Republike Hrvatske. Njeno sudjelovanje će se očitovati najviše kroz sudjelovanje u međunarodnom prometu, poljodjelstvu i sitnom (privatnom) gospodarstvu.

U građevnim područjima Općine ovim Planom nastoji se ujednačiti razvoj prostora i proces građenja naselja, a uz svu pažnju zaštite prirodnog i kulturnog nasljeđa. Dijelom spontani procesi širenja i građenja naselja ovim se planom usmjeravaju planskim širenjem i planskom zauzimanju prostora, ujednačavanju razlika potreba za prostorom (osobito za stambenu i gospodarsku izgradnju) i stvarnih mogućnosti prostora da prihvati potrebe.

Prostornim rješenjem se u granicama prostornih mogućnosti ostvaruju pretpostavke za razvoj područja Bošnjaka, jedinog pravog administrativnog naselja Općine.

Plan nastoji elemente suprotnih razvojnih procesa općinskih prostora i neujednačenost razvoja prostornih cjelina, preokrenuti u smjeru osiguravanja mogućnosti za usklađeniji prostorni razvitak. U tome smislu prostorne pretpostavke razvoja, koje se donose ovim Planom, odnose se na:

- određivanje područja za razvoj gospodarstva;
- planiranje rekonstrukcije postojećih prometnica, kao i planiranje izgradnje nove lokalne (osobito unutar planiranih proširenja građevinskog područja) prometne mreže;
- planiranje poboljšanja infrastrukturne opremljenosti naselja u prostoru Općine (osobito izgradnje kanalizacijskog sustava, dogradnje sustava plinoopskrbe, poboljšanje elektroopskrbe i telekomunikacije, te vodoopskrbe i sl.);
- određivanje građevnih područja za povremeno stanovanje kao i lokacija za šport i rekreaciju među ostalim i kao dopune turističkoj djelatnosti.
- predviđanje bolje opremljenosti naselja u skladu s razinom središnje važnosti planirane Strategijom i Programom razvoja Republike Hrvatske i Prostornim planom Županije;
- predviđanje izrade detaljnijih planova uređenja (UPU ili DPU) za odabrana područja određena ovim Planom ili *Programom mjera za unapređenje stanja u prostoru Općine*;

3.1.3. Sustav naselja i razmještaj funkcija po naseljima

U Općini koja ima samo jedno naselje, prema popisu stanovništva iz 2001. godine živjelo je 4653 stanovnika, što u odnosu na 1991. godinu predstavlja porast od 227 stanovnika, odnosno 5,13%. Za uspostavljanje sustava naselja u nekom području važan je raspored uslužnih djelatnosti. Kako je naselje Bošnjaci vrlo blizu državne ceste D4, a nalazi se na državnoj cesti D214, time je vrlo dobro povezano sa Županjom na zapadu i Gunjom i Vrbanjom na jugoistoku/istoku, to su u Bošnjacima kao središnjem i jedinom općinskom naselju koncentrirane sve postojeće i planirane funkcije i sadržaji (osnovna škola, dječja ustanova, ambulanta, crkva). U samom središtu naselja smješteni su također poštanski ured, vatrogasni dom te veći broj trgovačko-ugostiteljskih sadržaja. U Bošnjacima se planira uređenje postojećih te proširenje športsko-rekreacijskih sadržaja za potrebe stanovnika naselja.

3.2 UTVRĐIVANJE GRAĐEVNIH PODRUČJA, OSNOVNA NAMJENA I KORIŠTENJE POVRŠINA

3.2.1. Utvrđivanje građevnih područja

Prilikom utvrđivanja građevnih područja poštivane su odredbe *Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske* (Sabor, 1997.). Ona je temeljni dokument prostornog razvoja Republike Hrvatske i pruža osnovne smjernice za planiranje koje utvrđuju cjelokupan društveni stav čuvanja i zaštite prostora. U nastavku tu je *Program prostornog uređenja Republike Hrvatske* (NN 50/1999.), koji operacionalizira stavove *Strategije*, i normira veličinu građevnog područja naselja sa 300 m² po jednom stanovniku.

Slijedeći parametre iz navedenih viših dokumenata prostornog uređenja pri izradi Plana težilo se optimalnom rješenju građevnih područja naselja koje će Općini osigurati razmjerno skladan prostorni i društveni razvoj, a sve u okviru zadanih parametara i ciljeva zaštite prostora i demografske revitalizacije. Granice građevnih područja u potpunosti su proizišle iz postojeće i planirane namjene i korištenja prostora. Pri izradi granica građevnih područja poštovane su nove pojave i procesi u prostoru Općine, koji su se u međuvremenu zbili, i konačno u potpunosti preporuke *Prostornog plana Vukovarsko-srijemske Županije*.

Kao dodatni čimbenik pri planiranju građevnih područja naselja uzeto je i pretpostavljeno daljnje nastavljanje pozitivnih demografskih tokova, omogućavanje višeg standarda življenja i potreba novih domaćinstava. Kako se postavljeni standardi ne bi prekoračili već prilikom izrade Prijedloga Plana, građevinska područja naselja planirana su samo oko postojećih izgrađenih jezgri naselja i to kao kompaktne zaokružene cjeline. Sukladno citiranim stavovima, nisu prihvaćeni zahtjevi koji su tražili uključivanje pojedinih izdvojenih katastarskih čestica zemljišta u građevno područje naselja. Površine građevinskih područja zadržane su u okviru planskih opredjeljenja, a građevinske površine naselja u okviru su očekivanih veličina građevinskih područja naselja prema Prostornom planu Vukovarsko-srijemske županije (članak 18 PPŽ-a: gustoća stanovništva ne smije biti manja od 15 st/ha). Planiranje građevinskih područja temelji se na:

- procjeni demografskih kretanja stanovništva Općine u planskom razdoblju za koji se donosi ovaj Plan;
- potrebama i opravdanim zahtjevima za realizaciju gospodarskih programa razvoja,
- procjenama mogućnosti uklapanja postojećih zgrada u građevinska područja planirana ovim Planom,
- tradicijskim obilježjima građenja naselja,
- utvrđenim izgrađenim dijelovima građevinskih područja;
- obilasku terena i zahtjevima stanovnika,
- važećim građevinskim područjima na dan stupanja na snagu Prostornog plana Vukovarsko-srijemske županije.

Općinu Bošnjaci čini većim dijelom poljodjelski prostor koji prekida linearna struktura naselja. Karakteristična je veza stambene i proizvodne jedinice što je uzeto u obzir prilikom određivanja građevinskih površina pojedinih građevinskih parcela koje su time postale nešto veće. Pretežito građevinsko područje obuhvaća zemljište građevinskih parcela do dubine od 50-60,00 metara od regulacijske linije postojeće ili planirane prometnice. Težilo se očuvanju povijesne strukture tipologije izgradnje (tamo gdje je još prepoznatljiva). Zato je bilo nužno planirati manju gustoću izgrađenosti da bi se dubljim parcelama omogućio smještaj gospodarskih zgrada i da bi se zadržao karakterističan udio voćnjaka, vrtova i gajeva uz stambenu jedinicu koji čini obris i sliku naselja. Bošnjaci imaju u određenoj mjeri očuvanu povijesnu sliku naselja, strukturu i morfologiju, te se pri utvrđivanju građevnih područja naselja vodilo računa o slijedećem:

- za nove gradnje prvenstveno je uputno koristiti rezerve neizgrađena prostora unutar naselja (dijeljenjem velikih parcela, smanjenjem agrarnih dijelova okućnica, ispunom unutar blokova uz zadržavanje tradicijskih vrtova i voćnjaka između dvaju stambenih prometnica, izgradnjom praznih i "preskočenih" parcela, zamjenskom gradnjom na mjestu starih i dotrajalih kuća, itd.), a pri tome naselja ne širiti na vanjskim rubovima;
- važna proširenja građevnih područja moraju se oblikovati tako da podržavaju izvornu tipologiju naselja;
- ograničiti linearno protezanje naselja uz jače prometnice, koje u konačnici može rezultirati nepoželjnim spajanjem pojedinih razdvojenih dijelova naselja u nečitljivu aglomeraciju bez identiteta;
- za izdvojene gospodarske točke koje su nastale izvan naselja ("salaši" i sl.) ne treba širiti građevno područje niti dozvoli novu gradnju budući da je riječ o specifičnom obiteljskom tipu točkaste izgradnje u agrarnom zaleđu sela, koje nikada nije generiralo nastanak novih naselja;
- svi poznati ili mogući arheološki predjeli izuzeti su iz građevnog područja;
- nastojanje da se izbjegnu velike neprekinute površine građevnih područja;
- nastojanje da odnos izgrađeno-neizgrađeno unutar građevnog područja naselja ne pređe odnos 1:1;
- čuvanje vrijednoga poljodjelskog zemljišta;
- čuvanje predjela zaštite kulturnog i prirodnog naslijeđa (građevine i površine za zaštitu urisane su na listovima u grafičkom dijelu plana),
- ograničenja odnosno zabranu građenja unutar zaštitnih pojasa infrastrukture.

Građevno područje za potrebe gospodarskih sadržaja određeno je temeljem stvarnih potreba. Određena su i područja za šport i rekreaciju. Sva ograničenja, koja je bilo moguće spoznati tijekom izrade ovoga Plana, uzeta su u obzir prilikom planiranja širenja naselja. Zbog nepostojanja i nemogućnosti izrade stručnih studija, tijekom izrade ovoga plana, mnogi od ovih činitelja su uzimani u obzir djelomično - na temelju obilaska terena i podataka koje je bilo moguće tom prilikom prikupiti. Ako se prilikom provedbe ovoga plana utvrde precizna i na terenu uočljiva ograničenja, ne samo ovdje navedena nego i druga, potrebno je to zabilježiti i onemogućiti možebitnu izgradnju na takvim terenima.

U sklopu građevnog područja moguća je izgradnja (obnova):

- obiteljskih kuća i stambenih zgrada;
- stambeno-poslovnih zgrada (stamb. zgrade s uslužnim, obrtničkim, trgovačkim i drugim sadržajima);
- gospodarskih zgrada (obrtničke radionice, mali proizvodni pogoni ako zadovoljavaju uvjete zaštite);
- zgrada javnih namjena ili s javnim sadržajima;
- uslužnih djelatnosti (društvene, trgovačke i turističke djelatnosti - samostalno i u kombinaciji sa stanovanjem).

Moguće je graditi ili obnavljati i prilagođivati postojeće gospodarske zgrade za obrtničke radionice i male proizvodne pogone, ako nije ugrožen život i rad ostalih stanovnika naselja i ako to uvjeti zaštite kulturne i prirodne baštine dozvoljavaju. Građevna područja za gospodarske zone određuju se za gradnju, poslovnih, servisnih, skladišnih i komunalnih objekata, građevnih pogona i pogona za preradu raznih sirovina i drugih sličnih gospodarskih objekata. Planom su predviđena smanjenja građevinskog područja. Važeće građevinske površine naselja se u cjelini smanjuju, premda se negdje i osnivaju nove (minimalno i u pravilu za potrebe proizvodnih gospodarskih funkcija). Izvršene izmjene imale su cilj zadovoljiti potrebe i zahtjeve korisnika prostora i uvažiti obvezna ograničenja koja određuju propisani uvjeti korištenja prostora, morfologija terena, zaštita kulture i prirodnog naslijeđa.

3.2.2. Osnovna namjena i korištenje površina

Općina nema raznoliku i složenu namjenu prostora. Temeljna podjela prostora Općine je trojaka: prostor namijenjen za građevna područja (građevno područje naselja, građevna područja za gospodarsko-proizvodnu namjenu, građevno područje za gospodarsko-poslovnu namjenu, građevno područje za šport i rekreaciju, građevno područje za povremeno stanovanje i ugostiteljsko turističku namjenu te groblja), prostori poljodjelskih i šumskih površina (branjevine, šibljac, privatne i gospodarske šume), te prostori prometnih i infrastrukturnih koridora (ceste, energetske i ostale infrastrukturne vodove).

ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA

Red. broj	Naziv jedinice lok. samouprave OPĆINA BOŠNJACI	Oznaka	Ukupno ha	% od površine županije (244848,00 ha)	stan/ha ha/stan*
ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA					
1.1.	Građevno područja unutar naselja ukupno	GP	411,38	0,168	11,31 st/ha
	-izgrađeni dio GP ukupno		161,69		
	-planirani dio GP		190,01		
	-povremeno stanovanje		59,68		
1.2.	Građevna područja van naselja ukupno	GP	201,20	0,082	0,04 ha/st
	-gospodarska namjena - proizvodna	I	88,55		
	-gospodarska namjena – poslovna	K	43,27		
	-groblja	G	2,65		
	-sport i rekreacija	R	66,73		
1.3.	Poljoprivredne površine ukupno	P	5033,42	2,059	1,08 ha/st
	-osobito vrijedno obradivo tlo	P1	1258,35		
	-vrijedno obradivo tlo	P2	1510,02		
	-privremeno nepogodno tlo za obradu	P3	2265,05		
1.4.	Šumske površine ukupno	Š	3850,00	1,575	0,83 ha/st
	-gospodarske šume	Š1	3850,00		
	Općina ukupno		9496,00	3,884	0,49 st/ha
2.0.	ZAŠTIĆENE CJELINE				
2.1.	Zaštićena prirodna baština		65,82		
2.2.	Zaštićena graditeljska baština		110,05		
	-povijesne graditeljske cjeline B zona zaštite		12,48		
	-povijesne graditeljske cjeline K zona zaštite		97,57		
	Općina ukupno		175,87		
3.0.	KORIŠTENJE RESURSA				
3.1.	Energija		MW MWh	Ne iskazuje se	
3.2.	Voda		u1000m² u1000m²		
3.3.	Mineralne sirovine		jed. mj. za sirov.		

ODNOS POVRŠINA GRAĐEVINSKOG PODRUČJA PREMA PROSTORNOM PLANU (bivše) OPĆINE ŽUPANJA, DANAS IZGRAĐENOG GRAĐEVNOG PODRUČJA, PODRUČJA BRISANOG IZ GRAĐEVNOG PODRUČJA TE PODRUČJA UVRŠTENIM U GRAĐEVNO PODRUČJE OVIM PLANOM (izraženo u hektarima)

OPĆINA BOŠNJACI	POVRŠINA GRAĐEVNOG PODRUČJA PREMA STAROM PLANU – <i>Prostorni plan općine Županja</i>	POVRŠINA GRAĐEVNOG PODRUČJA ZADRŽANA IZ STAROG PLANA – <i>Prostorni plan općine Županja</i>	POVRŠINA GRAĐEVNOG PODRUČJA IZ STAROG PLANA KOJA JE ISKLJUČENA PLANOM (PPUO)	POVRŠINA GRAĐEVNOG PODRUČJA KOJA JE DODANA OVIM PLANOM (PPUO)	UKUPNA POVRŠINA GRAĐEVNOG PODRUČJA PREMA OVOM PLANU (PPUO)
	1	2	3	4	2+4
GRAĐEVNO PODRUČJE UNUTAR NASELJA BOŠNJACI (Stanovanje i povremeno stanovanje – izgrađeno i neizgrađeno)	644,50	406,50	238,00	4,88	411,38
GRAĐEVNO PODRUČJE IZVAN NASELJA BOŠNJACI (gospodarstvo, sport i rekreacija, groblja – izgrađeno i neizgrađeno)	70,19	70,19	-	131,01	201,20
UKUPNO	714,69	476,69	238,00	135,89	612,58

3.2.2.1 Građevna područja naselja

U sklopu ovih prostora predviđaju se građevna područja za PRETEŽITO OBITELJSKU STAMBENU IZGRADNJU sa svim pratećim sadržajima, prihvatljivim u građevnim područjima naselja. To su uglavnom postojeće izgrađene površine naselja uz manja proširenja na nove površine. Iako su zauzete neke nove površine, koje nisu bile u građevnom području dosadašnjega važećeg Prostornoga plana za područje Općine, predviđene površine građevnih područja su ukupno manje od dosadašnjih. Osim građevnoga područja za stambenu namjenu, u naselju se mogu uređivati i izgrađivati površine i građevine za mješovitu, poslovnu, kao i javnu namjenu.

3.2.2.2 Građevna područja za gospodarsku namjenu (proizvodna, poslovna i farme)

U sklopu građevnog predjela predviđenih za gospodarsku namjenu planira se izgradnja različitih pogona potrebnih komunalnom gospodarstvu, kao i uređenju farmi za uzgoj većeg broja stoke, te građevine za proizvodne, prerađivačke i poslovne djelatnosti, koje zbog svoje namjene i veličine ne mogu biti smještene uz obiteljske zgrade i na obiteljskim građevnim parcelama. Prije izgradnje potrebno ih je opremiti potrebnom komunalnom infrastrukturom. Nisu moguće djelatnosti koje onečišćuju okoliš. U predjelima gospodarske izgradnje mogu se planirati prostori za uređenje farmi (uzgajivačko i proizvodno-prerađivačkog obilježja).

3.2.2.3 Građevna područja za povremeno stanovanje i ugostiteljsko turističko namjenu

U sjevernim dijelovima općine (područje Virova), kao i u južnim dijelovima uz rijeku Savu predviđene su površine za izgradnju zgrada za povremeno stanovanje te ugostiteljsko-turističke sadržaje. Građevine za

povremeno stanovanje na ovim područjima ne smiju preći visinu od P+Pks, te BRP od 100 m². Građevine ugostiteljsko-turističkih sadržaja ne smiju biti veće od 200 m² BRP i visine P.

3.2.2.4 Građevna područja za groblja s mrtvačnicom

Postojeće groblje se zadržava, a predviđena su i možebitna proširenja. Na groblju se dozvoljava dogradnja ili rekonstrukcija postojeće mrtvačnice.

3.2.2.5 Građevna područja za športsko-rekreacijsku namjenu

Športsko-rekreacijska namjena planirana je u središnjem dijelu naselja, ali i u sjevernom dijelu Općine. Uz postojeće površine predviđeni su i prostori za možebitno širenje, kako za športske terene, tako i za prateće građevine (klubovi, svlačionice, spremišta opreme i manji ugostiteljski sadržaji). Ugostiteljski, trgovački i uslužni sadržaji unutar građevina za šport i rekreaciju ne smiju zauzimati više od 20% bruto izgrađene površine zgrade osnovne namjene (športa i rekreacije). U građevnom području naselja potrebno je urediti manja dječja igrališta.

3.2.2.6 Šumske površine (privatne i državne gospodarske šume)

Šumske površine i površine šumskoga zemljišta su visoke šume, te površine branjevina i šibljaka. Površine u privatnom vlasništvu su slabo korištene. Površine pod šumama se odnose na: šume kojima gospodari Uprava šuma Vinkovci i privatne šume. Gospodarenje šumama se vrši jednostavnom i proširenom biološkom reprodukcijom. Šume na području Vukovarsko-srijemske županije ugrožene su građenjem infrastrukturnih koridora, velikim promjenama vodnog režima (Spačvansko-Studvanska depresija) te odlaganjem komunalnog otpada na šumskom području. Zaštita šuma odnosi se posebno na cestovne koridore koji prolaze uz i kroz šumska područja te se na tim dionicama primjenjuju posebne mjere zaštite. Podržavanje višestruke uloge i funkcije šuma i šumskih površina obuhvaća:

- očuvanja i održivog razvoja svih vrsta šuma i na njima temeljenih dobara, uključujući šumske terene kao i druga područja iz kojih se crpe blagodati šuma,
- očuvati šume od ogoljivanja i preusmjeravanja na druge tipove uporabe zemlje, pod utjecajem sve većih potreba stanovništva, širenja poljodjelstva, uključujući i nedostatak odgovarajućeg nadzora šumskih požara i neodržive komercijalne šumske radove,
- održati postojeće šume putem očuvanja i pravilnog gospodarenja, te održati i povećati pošumljena područja i šumski pokrov u određenim područjima, putem očuvanja prirodnih šuma, njihove zaštite, rehabilitacije i regeneracije te akcije pošumljivanja novih i već pošumljenih područja, kao i sadnju drveća u cilju održavanja ili pak vraćanja ekološke ravnoteže,
- djelovati na očuvanju šuma u reprezentativnim ekološkim sustavima i krajobrazima - prvenstveno autohtonih šuma,
- provoditi obnavljanje vegetacije u određenim ogoljelim gospodarstvima, radi suzbijanja opustošenja i sprječavanja erozije, kao i radi drugih zaštitnih funkcija i nacionalnih programa rehabilitacije šumskih površina,
- ostvariti razvoj i jačanje šuma zasađenih u neindustrijske svrhe s ciljem podržavanja ekološko prihvatljivih područja, odnosno regeneracije na odgovarajućim lokacijama,
- povećati zaštitu šuma od zagađivača, požara, nametnika, bolesti te drugih loših utjecaja čovjeka,
- istovremeno s prenamjenom šumskog zemljišta privoditi namjeni zamjenske površine.

Gospodarenje šumama provodit će se prema šumskogospodarskoj osnovi koja se temelji na načelima bioraznovrsnosti i obnovljivim izvorima. Potrebno je razvijati sve funkcije šume u smislu njihova učinkovitijeg korištenja. Uništene šumske površine potrebno je obnoviti pošumljivanjem. Ograničenja korištenja prostora u smislu lociranja određenih sadržaja odnose se na zaštitu šumskih i drugih prirodnih površina. Neće se dozvoliti neplanska izgradnja zgrada povremenog stanovanja uz Virove, Savu i rubna šumska područja, osim tamo gdje je to predviđeno ovim Planom. Gospodarske djelatnosti mogu se graditi samo u za to predviđenom prostoru.

Sprječavanje, zaštitu i sanaciju šteta od erozije i bujica obuhvaća i dugoročno planiranje zajedničkog djelovanja sa šumarstvom i drugim zainteresiranim grupacijama. Vegetaciju i šume uz Savu i unutar spačvanskog bazena, kao i postojeće kanale i pritoke rijeke Save treba očuvati zbog usporavanja erozije. Očuvanje raznolikosti krajobraza treba temeljiti na očuvanju šuma i prirodnih oblika vodotoka, a spriječiti

građenje na izloženim lokacijama u krajobrazu. Šume su važan sastavni dio krajobraza. Izraz su lokalnog vizualnog identiteta i sudjeluju u oblikovanju njegove "slike".

3.2.2.7 Poljodjelske površine

Poljodjelske površine dvojako su razvrstane - kao poljodjelske površine u širim predjelima naselja koje se koriste za intenzivno poljodjelstvo te poljodjelske i šumske površine pretežito istočnog dijela općine (manje nastanjeni prostori) koji tvore svojstven *mozaik šumskih i poljodjelskih* površina. Očuvanje vrijednog poljodjelskog zemljišta i osiguranje potrebnih novih površina za razvoj gospodarstva naglašava potrebu donošenja mjera za poticanje boljeg iskorištenja građevnog zemljišta. Do zaživljavanja tih mjera proširenja građevnih područja za potrebe proizvodnje mogu se odobravati na temelju konkretnih programa, a ne kao ponudbene opcije. Na karti 1. *Prostori za razvoj i uređenje* razlikuju se poljodjelska tla različite kakvoće (osobito vrijedno tlo, vrijedno tlo, ostala obradiva tla i ostala poljodjelska tla).

Izgradnju izvan utvrđenih građevinskih područja na poljodjelskom zemljištu relativno najboljih bonitetnih klasa može se iznimno dozvoliti samo u slučajevima kada zbog reorganizacije i racionalizacije poljodjelske proizvodnje postoji potreba za izgradnjom novih objekata u funkciji poljodjelske proizvodnje. Smještavanje građevina i trasa infrastrukture planirano je koordinirano tako da se što više koriste postojeći pojasevi, izbjegavaju šume i vrijedno poljodjelsko zemljište, da se očuva cjelovitost prirodnih i izgrađenih struktura te omogući zaštita krajobraza.

3.3. PRIKAZ GOSPODARSKIH I DRUŠTVENIH DJELATNOSTI

3.3.1. Gospodarske djelatnosti

Osnovna planska usmjerenja za razvitak gospodarstva naznačena su u *Prostornom planu Vukovarsko-srijemske županije* pa time čine jedan od elemenata za prostorno-gospodarski planski model razvitka Županije. Ipak, buduća struktura industrije na županijskoj razini, a time i na općinskoj razini trebalo bi temeljiti i na proizvodima primarne poljodjelske proizvodnje. To znači da bi budući razvoj trebalo usmjeriti prema vlastitom poljodjelskom prostoru u funkciji industrijske proizvodnje izgrađene u vlastitom prostoru. Sveukupne gospodarske aktivnosti odvijale su se tijekom proteklih godina u izuzetno teškim i složenim uvjetima uzrokovanim nizom ograničavajućih čimbenika, a prvenstveno ratnim okruženjem i posljedicama ratnog djelovanja. Kao rezultat ratnih razaranja na području Općine počinjene su znatne štete na opremi, mehanizaciji te na gospodarskim građevinama, kao i na građevinama infrastrukture te su se direktno odrazile na smanjenje gospodarske aktivnosti. Većina direktnih šteta u poduzećima sanirana je iz vlastite akumulacije, odnosno na štetu vlastitih obrtnih sredstava, a likvidnost tvrtki bila je, i ostaje veliki problem zbog niskog stupanja iskorištenosti instaliranih kapaciteta, smanjenog opsega industrijske proizvodnje, teškoća u plasmanu gotovih proizvoda i usluga i slabog obrtnog kapitala. Prometni položaj Općine dodatno omogućuje razvoj proizvodnih djelatnosti.

Program obnove gospodarstva usmjerava gospodarstvo na uspostavljanje nove strukture vlasništva i odnosa privređivanja, uvažavajući komparativne prednosti prostora i gospodarstva cijele Županije. Osposobljavanje i modernizacija postojećih objekata i kapaciteta jedan je od osnovnih zahvata koji se moraju poduzeti s ciljem oživljavanja gospodarskih aktivnosti. Posebno značajan segment oživljavanja gospodarstva je poduzetništvo kojem treba pokloniti posebnu pozornost. Preduvjet uspješnijeg razvoja gospodarstva je modernizacija prometnog sustava te obnova i izgradnja prateće infrastrukture. Obnova proizvodnih kapaciteta ne predviđa rekonstrukciju prijašnjih stanja već svođenje kapaciteta na optimalnu razinu iskorištenja. Buduća struktura gospodarstva na općinskoj razini temeljiti će se na proizvodima poljodjelske I STOČARSKE proizvodnje. To znači da bi budući razvoj trebalo usmjeriti na stavljanju vlastitog poljodjelskog prostora u funkciju proizvodnje izgrađene u vlastitom prostoru. Najvažniji procesi u razvitku poljodjelstva odvijat će se u smjeru tržišnog ustrojavanja bivših velikih poduzeća i temeljit će se na obilježjima poljodjelskog proizvodnog prostora. Ovim Planom predviđaju se isključivo manji pogoni čije građevine neće bitnije utjecati na okoliš. Za mogući budući gospodarski razvoj Općine osigurane su ovim Planom prostorne pretpostavke kroz planiranje gospodarskog područja. Intenzitet rasta i razvoja gospodarstva uvjetovan je razvojem infrastrukture.

Sva perspektivna obiteljska poljodjelska gospodarstva morat će svoje poljodjelske posjede značajno povećati. Do njihovog okrupnjavanja može doći preraspodjelom velikih zemljišnih površina u državnom

vlasništvu ili tako da jedan broj nestane. Veličina posjeda ovisi o broju radno sposobnih članova obitelji, o izgrađenosti i opremljenosti gospodarstva, te o namjeni proizvodnje. Javljat će se krupna ratarska, zatim stočarska i mješovita ratarsko-stočarska gospodarstva. Najperspektivnija su ratarsko-stočarska obiteljska gospodarstva. Svako gospodarstvo morat će izuzetno pratiti tržišne zahtjeve i prema njima odrediti strukturu proizvodnje, a to znači u plodoredu imati veću zastupljenost proizvodnje stočne hrane za vlastite potrebe u okviru gospodarstva, te veću sjetvu industrijskog bilja vjerojatno na štetu manjih sjetvenih površina pod pšenicom. Broj uvjetnih grla stoke u uzgoju trebao bi iznositi bar jedno uvjetno grlo po hektaru.

Sitnija obiteljska poljodjelska gospodarstva moraju tražiti radno intenzivnu proizvodnju kao što su povrće, voće, sitna stoka i sl. U ekonomskom pogledu treba težiti postizavanju ravnoteže između visine i količine proizvoda i troškova proizvodnje jer to osigurava najprofitabilniju proizvodnju. Da bi se ovo postiglo treba pružiti i omogućiti stručno i praktično proizvodno usavršavanje. Krupna i opremljena obiteljska poljodjelska gospodarstva u okviru svojega posjeda imaju: izgrađenu infrastrukturu, izgrađene stambene i gospodarske objekte, dobru mehanizaciju i opremu, dosta dobro praktično, proizvodno i tehnološko iskustvo, zaokruženu veličinu gospodarstva, kapacitete gospodarstva usklađene s veličinom gospodarstva i to s veličinom posjeda od 10 do 100 ha. Česti nedostatak je višak strojeva velikog radnog učinka te problemi tržišno-komercijalne naravi (nabava repromaterijala i prodaja robe po najpovoljnijim uvjetima).

Proizvodnju obiteljskih poljodjelskih gospodarstava sa proizvodnjom za vlastite potrebe, te prodaju na tržnicama i u maloprodaji svojih roba određuje: veličina posjeda od 1-10 ha, slaba opremljenost mehanizacijom i gospodarskim građevinama, nedefinirana budućnost ovih gospodarstava i nedostatak ili višak mehanizacije koji nepovoljno utječu na proizvodno-ekonomske efekte. Ova gospodarstva moraju se usmjeriti k proizvodnji radno intenzivnih kultura: voća, povrća, sitnom stočarstvu ili kooperativnoj proizvodnji za poznatog kupca. Pri tome treba težiti da po jedan član obitelji iz tih gospodarstava bude u radnom odnosu van gospodarstva radi osiguranja dopunskih prihoda.

3.3.2. Turizam

Potencijali turizma temelje se na prirodnim ljepotama, arheološkim lokalitetima i kulturnim dobrima te očuvanom ruralnom prostoru. Mogućnosti razvoja lovnog i ribolovnog turizma na području općine su velike. Ovaj prostor pruža mogućnost za razvoj ruralnog turizma uz isticanje značaja ekopoljodjelstva i proizvodnje zdrave hrane u uvjetima tradicijskog graditeljstva. Potrebno je stoga što hitnije izraditi *Studiju o turističkim mogućnostima* u kojoj bi se:

- vrednovalo tranzitnog korisnika usluga,
- koristilo komparativne prednosti bogatstva prirodnih resursa za razvoj turističke djelatnosti - kompleksa šuma, nezagađenih vodotoka i time razvoja lovnog, ribolovnog turizma i seoskog turizma,
- oblikovao turistički identitet općine i jačati promidžbenim aktivnostima turističku gravitaciju,
- istaknulo prirodne osobitosti i povijesne i druge vrijednosti (arheološke lokalitete, zaštićene šume te tradicionalne manifestacije).

Prirodni potencijal Općine karakterizira postojanje povoljnih prirodnih uvjeta za razvoj ribolovnog i seoskog turizma, kao i turizma uz uzgoj konja i konjičkih sportova. Posebna turistička zona ili građevinsko područje za turističku izgradnju planirano je u sjevernom i južnom rubnom području Općine. Prometni položaj Općine omogućiti će bolju razvijenost turizma. Posebno je važno sa turističkim programima istaknuti prednosti prostora za: lov, ribolov, edukacijska i orijentacijska organizirana boravišta u očuvanim šumskim zajednicama, jahanje, ...

3.3.3. Lovstvo

Lovstvo na području Vukovarsko-srijemske županije i Općine Bošnjaci ima dugu tradiciju, a lovišta zauzimaju značajne površine. Lovišta ne bi smjela obuhvaćati površine naselja, niti površinu do 300 m udaljenosti od izgrađenog dijela naselja. Ovlaštenik prava lova dužan je poduzimati mjere za sprječavanje šteta od divljači, graditi i održavati lovno--gospodarske objekte, održavati prosjeke i šumske čistine te održavati brojno stanje divljači u granicama kapaciteta lovišta dozvoljenog propisanog lovno-gospodarskom osnovom. Lovni turizam treba upotpuniti organiziranim obilaskom lovišta i promatranjem divljači, ugostiteljskim uslugama i specijalitetima s posebnostima tradicijskog kulinarstva i oživljavanjem tradicijskih

obrta. Razvoj lovnog turizma moguć je uz pravilno gospodarenje lovištima, što osobito obuhvaća poticanje uzgoja divljači.

3.3.4. Društvene djelatnosti

Planom su predviđene sve pretpostavke za razvitak obrazovanja, znanosti, kulture, zdravstva i športa. Građevine i prostore društvenih djelatnosti treba što ravnomjernije rasporediti u prostoru kako bi bili dostupni svim korisnicima. Treba poticati utemeljenje općinskog kulturnog centra koji će omogućiti izravnije učešće stanovništva u umjetničkim i kulturnim događanjima. Treba omogućiti viši standard pružanja usluga te posebno organizirati sustav zbrinjavanja starijih kućanstava ravnomjernijim prostornim rasporedom zdravstvenih usluga. Treba povećati broj sportskih objekata i sadržaja. Izgradnja novih ili prilagodba postojećih zgrada planira se u sklopu građevinskih područja naselja.

Planom nisu predviđena posebna mjesta, odnosno parcele kao posebne površine za izgradnju novih ili prenamjenu postojećih zgrada društvenih djelatnosti. Novi sadržaji društvenih djelatnosti smještavati će se unutar građevinskih područja na parcelama koje omogućuju kvalitetno funkcionalno i oblikovno prostorno i arhitektonsko rješenje.

3.4. UVJETI KORIŠTENJA, UREĐENJA I ZAŠTITE PROSTORA

Uređivanje prostora unutar obuhvata Plana kao što je izgradnja građevina, uređivanje zemljišta te obavljanje drugih djelatnosti iznad, na ili ispod površine zemlje može se obavljati isključivo u suglasju s ovim Planom, odnosno postavkama koje iz njega proizlaze. Općinsko naselje izgrađeno je i planirano linearno duž prometnica – državne i županijskih cesta koje su okosnice njegova rasta i razvitka. Načelno, uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora mogu se shvatiti kao sustav složen od:

- područja posebnih uvjeta korištenja dijelova Općine,
- područja posebnih mjera uređivanja dijelova Općine,
- područja osobite zaštite dijelova Općine.

Područja posebnih uvjeta korištenja dijelova Općine, obuhvaćaju područja predviđena za donošenje prostornih planova užih prostornih cjelina, odnosno detaljnih planova uređenja (DPU). Planira se donošenje Detaljnog plana uređenja (DPU) za gospodarsko područje južno i sjeverno od naselja Bošnjaci, sportsko-rekreacijskog područja "Vojmer" i ugostiteljsko-turističkog područja "Vjerovi". Programom mjera za unapređenje stanja u prostoru Općine Bošnjaci odredit će se vremenski plan izrade navedenih detaljnih planova uređenja, kao i možebitni ostali detaljniji planovi pojedinih manjih područja. Područja posebnih mjera uređivanja unutar Općine treba promatrati u okviru odredaba ovoga Plana, odnosno mjera uređivanja pojasa cestovnih i željezničkih prometnica, kao i način uređivanja terena unutar zaštitnih pojasa dalekovoda. Sve to se treba provoditi u sklopu važećih zakonskih propisa i standarda.

Područja osobite zaštite odnose se na režim zaštite područja prirodnog naslijeđa, koji obuhvaća zaštitu krajobraza (sve vrijedne šumske, poljodjelske i parkovne prostore) - *prirodnog, kultiviranog*, odnosno područja izrazitih prirodnih i ruralnih krajobraznih vrijednosti.

Režim zaštite područja kulturnog naslijeđa obuhvaća *režim zaštite naselja i dijelova naselja* kulturno-povijesnih spomeničkih i ambijentalnih vrijednosti te *arheoloških zona, pojedinih arheoloških nalazišta, sakralnih, civilnih* i sličnih građevina. U nastavku, to se odnosi na *režim zaštite prostornog sklopa* - kao složenog oblika zaštite. *Sklop* predstavlja jedinstvenu oblikovnu cjelinu građevine ili građevina naselja i izvornog, ili modificiranog neposrednog okolnog prirodnog prostora (kontaktnog prostora) u kojemu je dotična građevina, ili su građevine naselja tijekom vremena nastale. Smatra se vrlo važnim zaštititi i građevinu (građevine) i prostor u kojemu je ona nastala, ili su one nastale, kao funkcionalnu, oblikovnu i osobito vizualnu cjelinu, odnosno sklop, u izvornom smislu.

Režim zaštite kulturnog krajobraza - područja odnosi se na osobito tradicijske ruralne, odnosno urbane strukture, kao krajobraznih vrijednosti. Kao posebna vrijednost vrednuju se vizure **NA** i vizure **SA** određenih točaka. Drugim riječima, uspostavljaju se i posebno štite kvalitetne vizure. Ciljevi očuvanja i uređenja krajobraza su prostorna, ekološka, gospodarska, socijalna i kulturna raznolikost i skladnost te očuvanje identiteta područja. Očuvanje raznolikosti krajobraza treba temeljiti na očuvanju šuma i prirodnih oblika vodotoka, a spriječiti građenje na izloženim lokacijama u krajobrazu. Prirodne krajobraze treba

sačuvati, osigurati prirodnu raznolikost i zaštititi biotički potencijal, naročito onaj koji je karakterističan za ovo područje.

Planom je dano vrednovanje zatečenih elemenata identiteta spomenutih okoliša s prijedlogom razine zaštite, uređivanja i korištenja inventariziranih spomenika kulturno-povijesne i graditeljske baštine. Naselja i građevine inventarizirane ovim Planom prikazani su na grafičkom listu **3a Područja posebnih uvjeta korištenja** i u **Zbirnoj Tablici Nepokretnih Kulturnih Dobra Općine**, u poglavlju 3.4.2. tekstualnog dijela ovog Plana. Važan dio stroge zaštite kulturno-povijesnih građevina i ansambala tradicijskih ruralnih cjelina predstavlja zaštita neposrednog "kontaktnog prostora" oko kulturno-povijesnih struktura i građevina, koji s navedenim strukturama tvori vrijedne krajobrazne sklopove izrazitih lokalnih ambijentalnih obilježja. Granice i površine određene su na katastarskim podlogama na grafičkom listu **4 Građevinska područja naselja** na katastarskim podlogama u mjerilu 1:5000.

Koncepcija razvoja ovim Planom uključuje: povećanje gustoće izgrađenosti u naseljima, planiranje širenja naselja na način da se ograniči širenje građevnih područja duž državnih i županijskih cesta, omogućiti izgradnja gospodarskih, društvenih, zdravstvenih, rekreacijskih, servisnih i drugih građevina, očuvanje ambijentalnih vrijednosti i zaštitu identiteta krajobraza - posebno naselja. Razvoj gospodarstva i djelatnosti u prostoru određuju prioritetne djelatnosti područja kao i predodređenost prostora za razvoj određenih djelatnosti.

Koncept daljnjega oblikovanja krajobraza, ruralnog oblikovanja, mora vrednovati graditeljsko nasljeđe i u najvećoj mogućoj mjeri poštovati povijesnost prostora, lokalne osobitosti, mjerilo, tradiciju i vrijedna iskustva u korištenju organizaciji i oblikovanju prostora. Osnovne postavke ovog plana vezano za građevna područja su slijedeće:

- građevna područja moraju racionalno iskorištavati prostor i ne smiju se širiti duž županijskih i državnih cesta, a niti na vrijednom poljodjelskom ili šumskom zemljištu,
- građevna područja naselja ne smiju se širiti isključivo u jednom smjeru,
- oblik građevnog područja naselja treba u što većoj mjeri slijediti izvorni identitet prostora naselja čuvajući cjelovitost krajobraza,
- građenje treba planirati tako da se poveća zaštita vrijednosti prostora i štedljivo gospodari izvorima,
- određivanje građevnih područja treba temeljiti na odnosu između izgrađenih i neizgrađenih površina.

Građenje izvan građevinskih područja (zgrade za povremeni boravak te zgrade za ugostiteljsko-turističku i sportsko-rekreativnu namjenu) mora biti uklopljeno u krajobraz s ciljem očuvanja prirodnog prostora - konfiguracije tla, šuma, vrijednog poljodjelstvo zemljišta i vodotoka. Za takvo građenje potrebno je osigurati uvjete zaštite okoliša, posebno odvodnje otpadnih voda, zaštite voda od drugih oblika zagađivanja, zbrinjavanje otpada i drugo.

Proizvodne funkcije – gospodarske građevine grade se unutar građevnih područja naselja. Postojeće površine za smještaj proizvodnih funkcija - gospodarskih objekata naseljima treba intenzivno koristiti u smislu izgrađenosti prostora. Povećanja površina za potrebe smještaja gospodarskih funkcija treba planirati na temelju poznatih programa. Izvan građevinskih područja mogu se smještavati građevine sukladno zakonu i odredbama za provođenje ovog plana, a odnosi se na farme i građevine u funkciji poljodjelstva, turističke građevine sa smještajem, rekreacijske predjele i sl. Gradnja farmi regulirana je s temeljnim ciljem da se ostvare optimalni uvjeti smještaja u odnosu na veličinu i tehnologiju farme te potrebnu kvalitetu života u njihovom okruženju. Poticanjem povećanja zemljišnih posjeda treba zaustaviti degradaciju malih seoskih gospodarstava i time pokušati zaustaviti depopulaciju agrarnih prostora. Agrotehničke aktivnosti treba uskladiti sa vodnim gospodarstvom te načelima održivog korištenja zemljišta. Poticati treba proizvodnju zdrave hrane te bolje iskorištavati postojeće i privoditi svrsi zapuštene poljodjelske površine.

Izvedbu sustava odvodnje treba provoditi postupno sukladno količini otpadnih voda, osobitostima recipijenata te gospodarskim mogućnostima gradnje i održavanja uređaja. Za gospodarske građevine koje nisu obuhvaćene sustavima za odvodnju i pročišćavanje voda naselja moraju izgraditi vlastite sustave odvodnje i uređaje za pročišćavanje. Prioritetan zadatak je izraditi dokumentaciju kojom se određuju uvjeti odvodnje otpadnih voda, prostorni obuhvat (naselja koja se na te sustave priključuju), položaj kolektora, smještaj uređaja za pročišćavanje te uvjete prihvata pročišćenih voda u odnosu na osobitosti recipijenata.

Zaštitu od voda treba provoditi rekonstrukcijom i izgradnjom obaloutvrda, regulacijskih radova i nasipa uz sve vodotoke.

Prirodni krajobraz treba sačuvati, osigurati prirodnu raznolikost i zaštititi biotički potencijal, osobito onaj koji je karakterističan za pojedina područja. Niti jedna djelatnost ne smije trajno poremetiti prirodne režime krajobraza, a tamo gdje je oštećen treba izvršiti sanaciju. Nužno je uspostavljanje vrijednosnih odnosa između kulturnog naslijeđa i zaštićene prirode kao i odnosa svih oblika kulturnih dobara prema kulturnom krajobrazu.

3.4.1. Zaštita prirodnog naslijeđa

Prirodne vrijednosti nekog područja kao i posebnosti i vrijednosti krajobraza zaštićuju se temeljem nekoliko važećih Zakona. Većim dijelom očuvani prirodni prostori te biološka raznolikost lokaliteta i krajobraza zaštićuje se *Zakonom o zaštiti prirode*. Kulturne povijesne i graditeljske značajke krajobraza uz prirodne elemente zaštićuju se *Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara* i *Zakonom o zaštiti prirode* što ovisi o zastupljenosti i očuvanosti izvornih prirodnih cjelina. Šumske površine kao jedan od bitnih prirodnih stabilnih ekoloških sistema zaštićene su *Zakonom o zaštiti šuma* kojim se propisuje način racionalnog gospodarenja i obnove šumskih sastojina.

Prostorni plan u razradi korištenja prostora i gospodarenja prostorom ugrađuje i zaštitu pojedinih dijelova područja s posebnim mjerama zaštite i očuvanja. Do danas nisu u smislu rečenih zakona utvrđeni osnovni kriteriji za zaštitu bilo prirodnih ili kulturno povijesnih cjelina.

3.4.1.1. Prijedlog za zaštitu prirodnog i krajobraznog naslijeđa

Obavljenim obilaskom područja Općine u listopadu i studenom 2002. g. utvrđeno je da su se izvorni prirodni resursi očuvali u kompleksima nizinskih šuma uz vodotoke i u zaobalju rijeke Save. U sjevernom i jugozapadnom dijelu općine i u polju rijeke Save očuvane su i vlažne livade kao i manje prirodno vlažne površine i bare na kojim su se staništima razvile biljne vrste i zajednice koje prirodno obrastaju vlažna staništa i koja upotpunjuju biološku raznolikost prostora Općine. S gledišta zaštite prirode temeljem *Zakona o zaštiti prirode* (NN 30/94 i 72/94) zaštićeno je 1999 g. područje Virova u kategoriji zaštićenog krajolika (*Službeni vjesnik Vukovarsko-srijemske županije 6/99.*). Prema *Zakonu o zaštiti prirode* (NN 70/05.) zaštićeni krajolik preimenovan je u **značajni krajobraz**.

Značajni krajobraz Virovi (ili Vjерови) manjim dijelom vodotoka rječice *Virovi* nalazi se unutar područja općine. Tu je razvijena vodena i močvarna vegetacija koja se odlikuje žutim i bijelim cvijetovima lokvanja, lopoča, žabnjaka, perunike neposredno uz obale, trstikom i šašem. U značajnom krajobrazu nisu dopuštene radnje koje bi mogle promijeniti prirodna svojstva zbog čega je to područje proglašeno zaštićenim. Nadalje, prema PPVSŽ tu je i dio planiranog zaštićenog krajolika "Spačvanske šume" (iz 1999. g.), odnosno značajni krajobraz prema *Zakonu o zaštiti prirode* (NN 70/05.) ali koji tamo nije naveden.

U stručnoj literaturi vezanoj za prirodnu baštinu područja općine nalazi se i podatak o evidentiranom "mladom stablu ginka u drvoredu pred crkvom u Bošnjacima (prsnog promjera cca 35 cm). Stablo je još mlado te nema atraktivne dimenzije, a u budućnosti, pošto se radi o rijetkoj vrsti (drvo iz Kine) moglo bi se staviti pod zaštitu kao spomenik prirode." Međutim danas to stablo nije očuvalo tu svoju planiranu kvalitetu te se ne predlažu nikakve posebne mjere zaštite, osim evidencije.

3.4.1.2. Zaštita prirodnog i krajobraznog naslijeđa prostornim planom

Prostornim planom trebalo bi štiti elemente koje čine prirodni ili kultivirani krajobraz prepoznatljivim. Cilj zaštite prirodnih i krajobraznih vrijednosti pojedinog područja je da se izvorni krajobrazi očuvaju u što većoj mjeri a tamo gdje su narušene prirodne i estetske vrijednosti sanirati odgovarajućom mjerom. Za prostor općine Bošnjaci vrijedno je prostornim planom zaštititi:

1. krajobraz nizinske šume hrasta lužnjaka na istoku općine sa šumama Spačve, Raščice, Kragunje i Brčkovac,
2. prirodni krajobraz obale i zaobalja rijeke Save južno od naselja Bošnjaci s vlažnim nizinskim livadama, barama i poljem u meandru rijeke Save.
- agrarni kultivirani krajobraz s prostranim naseljem Bošnjaci na zapadnom dijelu općine, i

Mjere zaštite koje se trebaju provoditi u očuvanju identiteta krajobraza su:

- šumske površine se ne mogu smanjivati niti prenamijeniti za druge svrhe ili potrebe
- izbjegavati širenje naselja tik do šuma

- šumama gospodariti na način da se osigura podmladak i obnova sastojina
- sačuvati prirodni integritet šuma, kontinuirano poduzimati mjere za održavanje zdravstvenog stanja i njege šumskih sastojina
- voditi računa o regulaciji vodotoka kojim se mijenja nivo podzemnih voda i nepovoljno utječe na razvoj sastojina hrasta lužnjaka
- voditi računa o primjeni gnojiva i korištenju kemijskih sredstava na poljoprivrednim površinama koja indirektno onečišćuju šumska tla i vodotoke .
- očuvati sadašnje prostore bara i vlažnih staništa na kojima pridolaze elementi močvarnih zajednica i zajednica vodenih i vlažnih staništa a koja i treba čuvati sukladno donesenoj Konvenciji o očuvanju vlažnih i močvarni staništa.

3.4.2. Zaštita kulturnih dobara

3.4.2.1. Zaštita kulturno povijesnih vrijednosti - identifikacija te popis kulturnih dobara

Za potrebe izrade ovog Plana izrađena je Konzervatorska podloga kojom su inventarizirana i vrednovana nepokretna kulturna dobra općine Bošnjaci. Nepokretna kulturna dobra popisana su prema vrstama i podvrstama. Osnovna podjela prema vrstama nepokretnih kulturnih dobara je sljedeća:

1.0. povijesna naselja i dijelovi povijesnih naselja,

2.0. povijesne građevine i sklopovi,

3.0. elementi povijesne opreme prostora, tehničke građevine niskogradnje s uređajima,

4.0. područje, mjesto, spomenik ili obilježje vezano uz povijesne događaje i osobe,

5.0. arheološka lokaliteti i nalazišta,

6.0. krajolik ili njegov dio što svjedoči o čovjekovoj prisutnosti u prostoru.

Nepokretna kulturna dobra navedena u Popisu koji slijedi, podliježu pravima i obvezama *Zakona o zaštiti kulturnih dobara*, a kulturno povijesne vrijednosti lokalnog značenja štite se mjerama Prostornog plana. Status zaštite kulturnih dobara Općine obuhvaćen je sljedećim kategorijama:

R kulturno dobro upisano u Registar nepokretnih kulturnih dobara

P preventivno zaštićeno kulturno dobro

E/PR evidentirano kulturno dobro/prijedlog za upis u Registar

ZPP kulturno povijesne vrijednosti lokalnog značaja/zaštita prostornim planom.

Povijesne građevine i sklopovi koji imaju pravni status registriranog kulturnog dobra pripadaju vrsti arheoloških, civilnih i memorijalnih građevina. Evidencijom i vrednovanjem zatečenih kulturno povijesnih vrijednosti u prostoru, sukladno suvremenim europskim načelima i standardima zaštite, predložene su za zaštitu i sljedeće vrste: gospodarske i industrijske, tehničke građevine s postrojenjima, te grobne – memorijalne građevine i obilježja. Povijesne građevine i graditeljski sklopovi vrednuju se kategorijama: 1 (nacionalnog), 2 (regionalnog), 3 (lokalnog) značaja. Na području općine Bošnjaci nema kulturnih dobara koje bi bile vrednovane kao 0 kategorija, internacionalnog značaja. Za Registar - Listu kulturnih dobara nacionalnog značaja temeljem dosadašnje valorizacije ne predlaže se ni jedno kulturno dobro. U tabelarnom prikazu iskazan je vrijednosni sustav koji proizlazi iz stručnih kriterija vrednovanja kulturno povijesnih i krajobraznih vrijednosti.

Dosada, ni jedna povijesna cjelina na području općine nije bila zaštićena zakonom¹. Obradom terena ustanovljeno je da je na području obuhvata ovoga Plana jedino povijesno naselje seoskih obilježja Bošnjaci, te da ono ima svojstva kulturnog dobra. Sukladno njegovim kulturno povijesnim obilježjima, stupnju očuvanosti pripadajućih povijesnih, prostornih i graditeljskih struktura, ali i kvaliteti neposrednog pejzažnog okruženja, vrednovano je kategorijom 2, dakle regionalnog značaja.

Slijedom suvremenih zamisli o zaštiti nepokretnih kulturnih dobara², uveden je i pojam kulturnog krajolika, (*cultural landscapes*) kojeg čine topografski definirana područja u kojima je naročito izražen kvalitetan suživot graditeljskog naslijeđa i prirodnih osobitosti pripadajućeg okruženja, a kao cjelina je iznimnih povijesnih, arheoloških, umjetničkih, kulturnih, znanstvenih, socijalnih i tehničkih vrijednosti.

¹ Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, NN 66/99.

² *Cultural Landscapes of Universal Value*, Stuttgart, New York, UNESCO, 1995

Kultivirani krajolik (kao dio sveukupnog kulturnog krajolika) podrazumijeva područja oblikovana ljudskom rukom tijekom povijesti, očuvana do danas, a svjedoče o čovjekovoj prisutnosti u prostoru. Razlikujemo sljedeće vrste:

- namjerno **kreiran krajolik**, stvoren čovjekovim djelovanjem, a podrazumijeva parkove, perivoje i vrtove, stvorene iz estetskih razloga, vezane uz religijske ili druge monumentalne građevine
- **krajolik nastao organskim putem**, višestoljetnim djelovanjem društvenog, gospodarskog, administrativnog ili religijskog poticaja na svoj prirodni okoliš. Razlikujemo **fosilni krajolik**, u kojem je evolucijski proces u nekom trenutku prošlosti došao do kraja i **kontinuirani krajolik** koji je zadržao djelatnu društvenu ulogu u suvremenom društvu, usko povezanu s tradicijskim načinom života. To je krajolik u kojem je evolucijski proces još uvijek u tijeku, a istovremeno još uvijek pruža materijalne dokaze svoje evolucije kroz vrijeme (poljodjelski krajolik).

TABELARNI PRIKAZ NEPOKRETNIH KULTURNIH DOBARA SISTEMATIZIRAN PO VRSTAMA

1.0. POVIJESNA NASELJA

1.2.	Povijesno naselje seosko gradskih obilježja	Status zaštite	Prijedlog kategorije
1.2.1	Povijesno središte naselja Bošnjaci	ZPP	3 lokalni značaj

2.0. POVIJESNE GRAĐEVINE I SKLOPOVI

2.2	Sakralne građevine - crkve i kapele	Status zaštite	Prijedlog kategorije
2.2.1	Župna crkva sv. Martina, Bošnjaci	R261	2
2.2.2	Grobna kapela sv. Križa, Bošnjaci	ZPP	3 lokalni značaj
2.2.3.	Grobna kapela sv. Marka, Bošnjaci	ZPP	3 lokalni značaj

2.3.	Kapele poklonci	Status zaštite	Prijedlog kategorije
2.3.1	Kapela poklonac sv. Josipa, Bošnjaci	ZPP	3 lokalni značaj
2.3.2	Kapela poklonac sv. Andraša, Bošnjaci	ZPP	3 lokalni značaj
2.3.3	Kapela poklonac sv. Franje, Topola	ZPP	3 lokalni značaj
2.3.4	Kapela poklonac, sv. Ane, Bošnjaci	ZPP	3 lokalni značaj
2.3.5	Kapela poklonac, uz cestu Bošnjaci-Virgrad	ZPP	3 lokalni značaj
2.3.6	kapela poklonac sv. Antuna Padovanskog, Vjerovi	ZPP	3 lokalni značaj

2.4	Etnološke građevine	Status zaštite	Prijedlog kategorije
2.4.1	kućari, Bošnjaci, J. J. Strossmayera 34	R 467	2

4.0. SPOMEN PODRUČJA I OBILJEŽJA

4.0.	Spomen područja i obilježja	Status zaštite	Prijedlog kategorije
4.0.1	Spomen ploča u kapeli sv. Križa na groblju	ZPP	3 lokalni značaj
4.0.2	Spomen ploča u kapeli sv. Marka na groblju	ZPP	3 lokalni značaj
4.0.3	Mjesno groblje sv. Marka, Bošnjaci	ZPP	3 lokalni značaj
4.0.4	Mjesno groblje sv. Križa, Bošnjaci	ZPP	3 lokalni značaj

5.0. ARHEOLOŠKI LOKALITETI I PODRUČJA

5.0.	Arheološki lokaliteti i nalazišta	Status zaštite	Prijedlog kategorije
5.0.1	Bošnjaci-Ciglana Daraž, srednji vijek	E	
5.0.2.	Bošnjaci –Vrbovi - Drvena mlaka, prapovijest	P	
5.0.3.	Bošnjaci, Virgrad, srednji vijek	R	
5.0.4	Bošnjaci-Popernjak, prapovijest	P	

6.0. KRAJOLIK

6.0	Krajolik	Status zaštite	Prijedlog kategorije
6.1	krajolik doline Save	ZPP	3 lokalni značaj
6.2	krajolik uz Virgrad	ZPP	3 lokalni značaj

ZBIRNA TABLICA NEPOKRETNIH KULTURNIH DOBARA OPĆINE BOŠNJACI

VRSTA KULTURNOG DOBRA	PRAVNI STATUS ZAŠTITE		PPUO BOŠNJACI	
	UPISANO U REGISTAR /R/	PREVENTIVNO ZAŠTIĆENO /P/	PRIJEDLOG ZA ZAŠTITU F/PR	EVIDENTIRANO /ZPP/
POVIJESNA NASELJA				
GRADSKA				
MALOGRAĐSKA			1	
SEOSKA				
UKUPNO			1	
POVIJESNE GRAĐEVINE I SKLOPOVI				
CRKVE I KAPELE	1			2
KAPELE POKLONCI				4
ETNOLOŠKE GRAĐEVINE	1			
GOSPODARSKE GRAĐEVINE				
UKUPNO	2			6
GRAĐEVINE NISKOGRADNJE				
MEMORIJALNA PODRUČJA I OBILJEŽJA				3
ARHEOLOŠKI LOKALITETI I PODRUČJA	1	2	1	
PODRUČJA KRAJOLIKA			2	
SVEUKUPNO	3	2	4	9

3.4.2.2. Vrednovanje kulturno povijesnih vrijednosti: povijesna naselja i građevine

Povijesna naselja i njihovi dijelovi, povijesne građevine s okolišem, prirodni i kultivirani krajolici, povijesno memorijalni spomenici i arheološki lokaliteti moraju biti na stručno prihvatljiv način uključeni u budući razvitak općine i županije. Očuvanje kulturno povijesnih obilježja prostora podrazumijeva prije svega:

- zaštitu i očuvanje prirodnog i kultiviranog krajolika kao temeljne vrijednosti prostora;
- očuvanje i unapređivanje održavanja i obnove zapuštenih poljodjelskih površina uz zadržavanje tradicijskog načina korištenja i parcelacije;
- očuvanje povijesnih trasa putova (starih cesta, poljskih putova, pješačkih staza često obilježenih poklancima);
- očuvanje dijelova tradicionalnih nasebinskih cjelina (sela, stanova) u njihovu izvornom okruženju, zajedno s povijesnom građevnom strukturom i pripadajućom parcelacijom;
- očuvanje i obnovu tradicijskog graditeljstva, naročito kuća i slikovitih gospodarskih građevina, kao nositelja povijesnog identiteta prostora;
- očuvanje povijesne slike prostora koju čine volumen naselja, njegovi obrisi i završna obrada građevina te vrijednosti krajolika kojim je okruženo;

- očuvanje i njegovanje izvornih i tradicijskih sadržaja, poljodjelskih kultura i tradicijskog (ekološkog) načina obrade zemlje;
- očuvanje i zadržavanje karakterističnih toponima, naziva sela, stanova, potoka i sl. od kojih neka imaju simbolička i povijesna značenja;
- očuvanje prirodnih značajki kontaktnih područja uz povijesne građevine i sklopove, kao što su obale potoka, šume, kultivirani krajolik i sl., budući da pripadaju integralnoj (prirodnoj i kulturnoj) baštini;
- očuvanje, istraživanje i prezentaciju arheoloških nalaza i lokaliteta, značajnih ne samo za povijest naselja, već i šire.

Bošnjaci

Naselje je smješteno na lijevoj obali Save, u blizini Županje. Područje je bilo naseljeno u antičko doba o čemu svjedoči lokacija groblja (rimsko groblje?). U povijesnim se dokumentima selo prvi put spominje 1476. godine, kao jedno od nekoliko manjih sela koja su se nalazila na području današnje općine. Već u 15. st. a naročito u 17. st. na ovo je područje doselilo bosansko katoličko stanovništvo i postalo znatno brojnije od domaćeg, što je utjecalo na dobivanje imena novoušorenog sela u 18. st. - Bošnjaci. Protjerivanjem Turaka i uspostavom austrougarske vlasti dolazi do formiranja današnjeg naselja Bošnjaci. Austrougarska vlast je s ciljem osiguranja granice uspostavila vojno obrambeni sustav Vojne krajine. Uspostavom *Granice* dolazi do promjena ne samo u vojno političkom već i gospodarskom i urbanističkom pogledu. Sredinom 18. st. dolazi do ujedinjavanja manjih sela u jedno, pod zajedničkim imenom Bošnjaci. Prema popisu stanovništva iz 1750. god. Bošnjaci imaju 970 stanovnika. Već 1782. god. imaju 1724.. Prema popisu stanovnika iz 1857. godine Bošnjaci su imali 3100 stanovnika, a 1910. čak 4783.

Okolo 1790. u selo su se doselili kovački Cigani, a oko 1860. Cigani *koritari*. Prva gruntovnica i katastarska izmjera potječe iz 1786. god. Na tom je grafičkom prikazu ucrtano stanje izgrađenosti do tog razdoblja. Naselje je formirano uz glavnu ulicu koja teče u smjeru sjeveroistok – jugozapad (Bošnjački kraj - *Duga struka*, a na nju se iz smjera sjevera i juga, kao prilazni pravci naselju, priključuju ulice: Bučje, Zeleni kraj i Markovac. Središnji dio sela na kojem se nalazi crkva je trg izduženog trokutasta oblika koji nosi naziv Kratka struka. Poznat je i naziv Krstopučje, što etimološki znači križanje putova (ulica). Neki autori (V. Juzbašić) smatraju da analiza toponimije upućuje na starije oblike naseljenosti ovog područja, prije austrougarske urbanizacije tj. ušoravanja. Buče (Bučje) je vjerojatno naziv starog sela, kao i Markovac. Katastarska izmjera naselja iz god. 1858. prikazuje stanje izgrađenosti i upućuje na izgled i prostorne karakteristike naselja tog vremena. Do tog je vremena formiran osnovni prostorni koncept naselja.

U današnjoj strukturi naselje nema mnogo građevina visoke kulturno povijesne i arhitektonske vrijednosti. Kao jedinstveno naselje Bošnjaci su formirani (urbanizirani) tek sredinom 18. st., kad i ostala naselja Vojne krajine istočne Slavonije sa karakterističnim urbanističkim obrascem gradnje *u šor*. Najstarija građevina u naselju je župna crkva, građena krajem 18. st. U naselju su dva groblja s grobnim kapelama iz 19. stoljeća - sv. Križa i sv. Marka.

U selu se krajem 19. i početkom 20. st. nalazio paromlin Njerš izgrađen 1867. Župna crkva i dimnjak paromlina bile su vertikalne dominante u slici naselja. Godine 1872. sagrađena je u središtu sela zgrada bivše sudnice (sud je imao sjedište u Bošnjacima od 1873-1911. godine kad se seli u Županju. Ta je zgrada srušena u krajem 20. st. U selu je stajala i zgrada stare općine, koja je sagrađena 1885. a dograđena je 1901. Nakon adaptacije je potpuno neprepoznatljiva: izmijenjeno joj je pročelje. Do općine je nekad stajala i stara pošta, građena oko 1883. koja je srušena. Zgrada nekadašnjeg svratišta *Kober* (ugao ulice Ljudevita Gaja i Trga fra Bernardina T. Leakovića) građena je 1886. godine. Na području općine ima dvadesetak kapelica – poklonaca. Među najvrednije tradicijske objekte ubrajaju se kuća Domaćinović u Strossmajerovoj ulici 34, obiteljske kuće nekadašnje zadruge Balić (građene 1929. godine) u ulici braće Radić br. 33 i 35. Kuće su sačuvale vanjske zidnu dekoraciju. Ostale vrijedne kuće su na slijedećim adresama: ulica braće Radić br. 23, 27, 37, ulica Antuna Mihanovića br. 12, 40, ulica Vladimira Nazora br. 105, ulica Ljudevita Gaja br. 3, Trg fra Bernardina T. Leakovića br. 6, ulica Josipa Jurja Strossmayera br. 116, 118, 165.

Crkva sv. Martina Biskupa, Bošnjaci

Nalazi se u središtu naselja. Građena je od 1792-1794. godine, ali je kasnije dograđivana, obnavljana i mijenjana. Crkveni toranj izgrađen je 1888. od cigle za razliku od ranijeg drvenog. Stari bočni crkveni oltari iz vremena gradnje zamijenjeni su novima, čime je unutrašnjost izgubila na svojoj vrijednosti.

Župni dvor

Smješten je uz prije spomenutu crkvu. Izgrađen je 1827. godine, ali je danas u vrlo lošem stanju. Potrebna je hitna obnova.

Zgrada stare škole, danas Šumarski muzej

Prvobitna zgrada škole u ulici Vladimira Nazora, građena je iste godine kad i župni dvor (1827) danas je srušena. Druga zgrada bošnjačke škole, koja je smještena nasuprot župne crkve, izgrađena je 1869-1870. godine i to prizemlje i središnji dio prvog kata, a preostali dio sagrađen je 1895. godine.

Kapele poklonci

Kapela poklonac sv. Antuna Padovanskog u Bošnjačkim vjerovima izgradila je 1939. godine obitelj Domaćinović. Kapela poklonac sv. Josipa građena je 1904. god.

Kapela sv. Križa građena 1864. godine na katoličkom groblju koje datira iz 1741. godine u ulici Markovac, danas Antuna Mihanovića.

3.4.2.3. Uvjeti zaštite povijesnih naselja (ili njihovih dijelova)

Mjere i uvjeti zaštite kulturno povijesnih i prostornih vrijednosti naselja, određene su prema područjima zaštite i klasifikaciji povijesnih građevina - kulturnih dobara, koje se zaštićuju na temelju *Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara*. Mjerama zaštite utvrđuju se režimi i oblici intervencija u pojedinim zonama i za pojedine građevine. Na kartografskom prikazu *Kulturna baština* u mjerilu 1:25000 i na Planu građevnih područja u mjerilu 1:5000 ucrtane su građevine i cjeline kulturno-povijesnih vrijednosti naselja Bošnjaci koje se štite na temelju *Zakona o zaštiti kulturnih dobara*, ali i temeljem ovoga Plana.

S obzirom na stupanj očuvanosti prostorne organizacije – matrice naselja, tradicijske arhitekture, i očuvanosti pejzažnog okruženja vrednovano je kategorijom 2 (regionalnog značaja). Osim osnovne evidencije, potrebna je detaljna inventarizacija s obzirom na građevnu strukturu (stambene i gospodarske zgrade) i prostornu matricu, koju čini mreža putova (cesta) i pripadajuća parcelacija. Tradicijsku arhitekturu, stambenu i gospodarsku treba dokumentirati, arhitektonski snimiti i obraditi kako bi se odredili uvjeti i režimi zaštite, te način i metode obnove kojima bi se prilagodili suvremenim uvjetima življenja.

Proširenje građevnog područja naselja treba planirati na način kojim bi se zadržala homogenost njegove slike, karakteristike urbane matrice i kvalitetna ekspozicija. U planiranju širenja građevnog područja naselja, njihovom dimenzioniranju i prostornom smještaju treba nastojati očuvati njegov karakter s obzirom na tipološka i urbanistička obilježja. Jednako je važno čuvanje kvalitetnog pejzažnog okruženja, poljodjelskih površina, šuma i sl., jer cjelovitu sliku naselja, osim njegove građevne strukture, čini i pripadajuće pejzažno okruženje. Potrebe za novom gradnjom moguće je djelomice zadovoljiti i unutar postojećega građevnoga područja naselja, revitalizacijom napuštenih okućnica, odnosno dogradnjama ili prenamjenama postojećih građevina u dvorišnim dijelovima parcela.

3.4.2.4. Režimi zaštite unutar zona zaštite naselja

Sve građevne zahvate na građevinama i u prostoru povijesne jezgre naselja Bošnjaci, označene na kartografskom prikazu kao **B** zona (2. stupanj) i kontaktna zona (3. stupanj) zaštite treba obavljati u skladu s kulturno povijesnim i ambijentalnim obilježjima prostora. Na povijesnim građevinama (tradicijskim kućama, stambenim i gospodarskim) koje su nositelji identiteta naselja potrebni su radovi konzervacije uz očuvanje izvornog izgleda i oblikovanja uz moguće prilagodbe u interijeru, kao i neophodni radovi građevne sanacije. Gospodarske građevine, ukoliko nisu više u izvornoj namjeni moguće je prilagoditi novim zahtjevima, bilo stanovanja ili neke djelatnosti koja se može odvijati u zadanim gabaritima građevine. Unutar predjela zaštite povijesnih struktura nalaze se tradicijske građevine: stambene i gospodarske za koje se podrazumijeva režim intervencija koji uključuje: održavanje, sanaciju, rekonstrukciju i prenamjenu. Tradicijske građevine moguće je prilagoditi suvremenim stambenim funkcijama, uz očuvanje njihova vanjskog izgleda. U dodirnom predjelu povijesne jezgre, u sklopu granice naselja, moguća je nova gradnja uz uvjet poštivanja oblika i urbanističkih obrazaca tradicijske arhitekture. Od općih konzervatorsko-urbanističkih uvjeta propisuju se sljedeći:

- zadržati karakterističan profil ulice koju čini cesta s kanalima sa strane, travnjacima s drvoredom i nogostupom uz samu građevnu liniju;
- u zelenom pojasu ulice ne dopušta se nikakva izgradnja, već tradicionalni bjelogorični drvoredi (orah, kesten, lipa) a nikako crnogorični;
- svaku novu zgradu smjestiti na tradicijskoj regulacijskoj liniji i uz uzdužnu susjednu među;
- uz ulicu postaviti zidanu ogradu s kolnom vežom;
- uličnu rasvjetu riješiti na tradicijski način: postavljanjem svjetiljki na ulična pročelja kuća, ili na drvene stupove (bandere).

U dodirnim pojasevima (kontaktnim područjima) moguće je nove građevine planirati na način da se njihovom postavom, volumenom, primjenom materijala završnog oblikovanja, kao i kvalitetom oblikovanja ne naruše kvalitetni postojeći ambijenti i vizure na njih. Svaka nova gradnja u sklopu dodirnoga područja povijesnih struktura trebala bi polaziti s pretpostavkom stvaranja harmonične slike s njom. To znači da se pri dimenzioniranju volumena i korištenju materijala završne obrade mora voditi briga o kontekstu. Neprihvatljivi su volumeni nove gradnje koji bi onemogućili vizuru na crkve i kapele, a svojim položajem, funkcijom, materijalom završne obrade i koloritom unijeli nesklad te stvorili prostorni i oblikovni nesklad i konflikt.

U područjima zaštite krajolika, koje su ujedno predjeli ekspozicije naselja, ne dozvoljava se nova izgradnja, kojom bi se narušile prostorne i šire ambijentalne vrijednosti čitavog naselja ili njegove povijesne jezgre. Predjele označene kao pejzažne površine treba i nadalje održavati u toj namjeni, bez širenja građevnog područja, budući da su značajne kao prostori ekspozicije povijesnog naselja.

3.4.2.5. Mjere zaštite povijesnih građevina i sklopova izvan naselja

Mjere zaštite označene su prema klasifikaciji i tipologiji na kartografskom prikazu *Kulturna baština* u mj. 1:25000, a one koje se nalaze izvan prostora povijesne cjeline označene su i na karti (planu građevinskih područja) 1:5000. U području stroge zaštite, mogući su zahvati sanacije, rekonstrukcije i održavanja, dok se u dodirnim područjima, uglavnom pejzažnog karaktera koje su ujedno i područja njihove ekspozicije, isključuje mogućnost građenja. To se osobito odnosi na crkve, kapele, poklonce i građevine (stambene i gospodarske) etnološke vrijednosti.

Osim utvrđivanja režima zaštite prema određenim područjima, predviđaju se smjernice i mjere za zahvate na graditeljskom naslijeđu, kako bi se zaštitila od daljnjeg propadanja i degradiranja arhitektonskih i stilskih vrijednosti, te uključila u suvremeni život. Od općih intervencija na građevinama, s obzirom na njihovu visoku spomeničku vrijednost kao kulturnoga naslijeđa - osobito crkve, kapele, tradicijske stambene i gospodarske građevine - predviđaju se: konzervacija, restauracija, građevna sanacija i rekonstrukcija. Svi građevni radovi uključujući i redovito održavanje, moraju se provoditi uz suglasnost i konzervatorski nadzor Uprave za zaštitu kulturne baštine.

Stanovi

Karakteristični su naseobinski oblik kulturne regije i zaštićenog krajolika Posavine. Iako ih je mali broj koji posjeduju povijesnu i etnološku vrijednost, treba ih održavati u svim njihovim karakterističnim elementima: okućnice sa stambenom i gospodarskom zgradom na kojoj se u pravilu nalazi i đeram.

Crkve, kapele, poklonci

Označene su na Karti kulturne baštine u mjerilu 1:25000, te na Planu građevnih područja u mjerilu 1:5000 sa svojim granicama zaštite, a nalaze se u sklopu predjela zaštite povijesnog naselja. U njihovu neposrednom okruženju nije moguća gradnja ni zahvati kojima bi se mijenjali prostorni odnosi. Za sve radove održavanja i ostale građevne radove na ovim građevinama potrebno je ishoditi prethodnu dozvolu Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine.

3.4.2.6. Mjere zaštite arheoloških lokaliteta

Označeni su približnom lokacijom na karti Kulturne baštine 1:25000. Radi njihove identifikacije potrebno je obaviti detaljno kartiranje i dokumentiranje, na temelju istražnih radova i rekognosciranja. Na svim rekognosciranim područjima, prije građevinskih zahvata izgradnje infrastrukture ili drugih objekata, treba provesti arheološke istražne radove, sondiranja, radi utvrđivanja daljnjeg postupka. U postupku ishođenja lokacijske dozvole treba obaviti arheološka istraživanja. Predlaže se istraživanje lokaliteta Vir grada kako bi se arheološki prezentirao.

3.4.2.7. Mjere zaštite spomen područja (grobља)

Značajne ambijentalne cjeline groblja u Bošnjacima, s očuvanim starim nadgrobni spomenicima i križevima; treba održavati i čuvati u okviru prostorne organizacije i karakteristične plastike nadgrobni obilježja. Potrebe za širenjem groblja, rješavati u zoni njegove manje ekspozicije, (iza staroga), uz očuvanje intaktnosti postojećeg. Sve zahvate koji se odnose na obnovu i rekonstrukciju postojeće strukture groblja moguće je rješavati na način očuvanja povijesno vrijednih nadgrobni spomenika i hortikulture obrade.

3.4.2.8. Mjere zaštite kulturnog krajolika

U područjima kultiviranog i prirodnog krajolika nije moguća nova gradnja, kako bi se očuvale vrijedne vizure na povijesne građevine i naselja i ne bi umanjila njihove temeljne vrijednosti.

3.5. RAZVOJ INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA

3.5.1. Promet i telekomunikacije

3.5.1.1. Cestovni promet

Cestovni promet u Općini planiran je na tri razine i to na: državnoj razini, županijskoj razini i lokalnoj (općinskoj) razini. Prometni sustav na državnoj razini određen je *Strategijom i Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske*. Navedenim dokumentima određeni su glavni smjerovi cestovnih komunikacija u Republici Hrvatskoj, a temeljem toga uvršteni su u *Strategiju prometnog razvitka Republike Hrvatske* (NN 139/1999.) koja je odredila i prioritete prema značenju pojedinog smjera u cestovnoj mreži.

Postojeća cestovna mreža dijelom je nastala na trasama postojećih makadamskih cesta, a modernizacija se svodila na polaganje asfaltnih slojeva na postojeću podlogu. Nepovoljno stanje pogoršala su velika prometna preopterećenja prometnica. Glavni cestovni prometni smjer čini državna cesta **D4** na sjeveru Općine te **D214** koja prolazi jugozapadnim dijelom Općine kroz naselje Bošnjaci. Tu su još i dvije županijske ceste (**Ž4223** i **Ž4229**) koje naselje Bošnjaci povezuju (danas) sa **D4** i **Ž4172** (Vrbanja). Sukladno gospodarsko-razvojnim, strateško-sigurnosnim, demografskim i ostalim interesima, razvoj cestovne mreže treba omogućiti višu razinu prometne usluge u povezivanju svih područja. Neposredne mjere građenja su modernizacija i rekonstrukcija i proširenje postojeće mreže cesta poboljšanjem horizontalnih i vertikalnih elemenata ceste i pojačanjem kolničke konstrukcije te redovito i pravovremeno održavanje, zimska služba i prevencija u cilju najmanje zadržavanja postojećeg, odnosno povećanja razine kvalitete izgrađene cestovne mreže. Izgradnjom državne ceste **D4** u cjelokupnom profilu, križanje sa **Ž4223** biti će riješeno kao cestovni prijelaz u dvije razine. Na razini lokalne cestovne mreže ponajprije treba planirati modernizaciju i tehničko opremanje cesta, gradnju nogostupa u naselju i biciklističkih staza, uređenje pješačkih prijelaza na križanjima, a sve u skladu s očekivanim budućim intenzitetom prometa. Pješačke i

biciklističke staze treba graditi tako da se omogući kvalitetno povezivanje svih dijelova naselja, a posebno dostupnost javnim zgradama – upravi, obrazovanju, zdravstvu, crkvama, grobljima i športskim građevinama te putničkim stanicama autobusa. Posebna pozornost treba se posvetiti planiranju i izgradnji prometne mreže unutar planiranog gospodarskog, sportsko-rekreacijskog područja kao i područja za izgradnju građevina povremenog stanovanja i ugostiteljsko-turističkih sadržaja na sjeveru Općine.

3.5.1.2. Pošta i telekomunikacije

Na području Općine postoji poštanski ured 32275 i to u jedinom općinskom naselju Bošnjaci. Planom se ne planira proširivanje poštanskog sustava u Općini. Poštanski sandučići nalaze se u svim dijelovima Općine. Izgradnjom planiranog širenja građevnog područja trebat će povećati i broj poštanskih sandučića u skladu sa postojećim propisima i pravilnicima.

Sustav telekomunikacija dosegao je primjerenu razinu koja omogućuje kvalitetno uključanje u europske i svjetske sustave, a TKC Vukovar vrlo uspješno prati svojim razvojnim planovima planove gospodarskog razvoja općina. Plan razvoja TK infrastrukture obuhvaća TK mrežu i komutaciju. Županijski prostorni plan daje temeljne smjernice sveobuhvatnog razvitka telekomunikacija u Vukovarsko-srijemskoj županiji i svim općinama. U planiranom razdoblju kontinuirano će se vršiti modernizacija TK mreže u dijelovima Općine gdje je još to potrebno. Na području Općine postoji telekomunikacijska infrastruktura u svom osnovnom vidu koji se sastoji od uređaja za komutaciju (područne centrale), prijenosnog puta (telekomunikacijska mreža) i krajnjih korisnika u smislu telefonskih priključaka. Područna centrala postoji u Bošnjacima. Plan razvoja TK infrastrukture obuhvaća TK mrežu i komutaciju. TK centri u cijeloj Republici Hrvatskoj doživjet će promjenu svog djelokruga rada ovisno o stupnju privatizacije. Županijski prostorni plan daje temeljne smjernice sveobuhvatnog razvitka telekomunikacija u Županiji.

U planiranom razdoblju nastavlja se izgradnja TK mreže u dijelovima Općine gdje još nije izgrađena. Predviđa se uvođenje optičkih kabela i u pretplatničku mrežu. Mreža će se modernizirati, odnosno izgradit će se TK vod, koji će omogućiti i uvođenje kabela televizije. Mjesnu telefonsku mrežu treba izgraditi prema principu *podzemno do svakog pretplatnika* i dvije parice za svako domaćinstvo u središtu Općine, a minimum tri parice na dva domaćinstva u ostalim mjestima Općine. Potrebno proširenje postojećih kapaciteta, koje će zahtijevati funkcije u planiranim građevnim područjima naselja i gospodarstva, u svom kvantitativnom izrazu kroz kapacitete i trase odredit će se kad se budu odredili i stvarni planirani kapaciteti sukladno planovima naručitelja. Udaljenije lokacije moguće je rješavati i pomoću UPM-a (udaljeni pretplatnički modul).

Nepokretna telefonska mreža TKC Vukovar organizirana je unutar područja Županije kao tri pristupna područja: PP Županja, PP Vinkovci i PP Vukovar, od kojih su PP Vinkovci i PP Vukovar podignuti na tranzitnu hijerarhijsku razinu. U svakom pristupnom području smještena je i pripadajuća pristupna centrala tipa AXE na koju su priključeni korisnici određenog dijela jednog naselja (izravno ili posredovanjem UPS-a). Pristupna centrala komutira međusobni promet svojih korisnika, kao i polazni i dolazni županijski, međužupanijski i međunarodni promet svojih korisnika vezanih na UPS.

Razvojni planovi TKC-a Vukovar za PP Vukovar u prvom redu su usmjereni prema njenoj digitalizaciji, a sukladno dogovorima trebali bi se odvijati u dvije faze. U prvoj fazi potrebno je supstituirati sve komutacije tipa ARF i SI te bi se na taj način stupanj digitalizacije znatno povećao. Supstituciji postojećih analognih komutacijskih kapaciteta prethodi izgradnja novih, te konfiguracija postojećih mjesnih telefonskih mreža. Digitalizacija podrazumijeva supstituciju preostalih komutacijskih kapaciteta tipa ETC 90. Pristupne korisničke mreže graditi će se sukladno navedenim aktivnostima na način koji omogućuje njihovim korisnicima pružanje svih komunikacijskih usluga očekivanih u dužem vremenskom razdoblju.

U prijenosnom segmentu analognu tehnologiju gotovo je u potpunosti zamijenila digitalna tehnologija, a uz postojeće klasične i simetrične sustave na području Podunavlja izgrađena je i dobro kapacitirana svjetlovodna infrastruktura kao podloga za izvedbu brojnih digitalnih sustava prijenosa na svim razinama mreže. Osnovni ciljevi daljnjeg razvoja mreže sustava prijenosa su stvaranje kvalitetne i održive digitalne transmisije infrastrukture za sve signale postojećih i budućih širokopojskih usluga, posebice na području Podunavlja.

U sljedećem planskom razdoblju nastaviti će se plansko uvođenje ISDN funkcija kao sastavnog dijela digitalne telefonske mreže. Uz postojeću softversku funkcionalnost, postojeće digitalne pristupne centrale biti će opremljene odgovarajućim hardverom za osnovni (BRA) i primarni (PRA) pristup. Planira se povećanje

kapaciteta ISDN-a sa 64 BRA na 160 BRA, dok se kapacitet PRA neće povećati sa postojeća 4 koja su instalirana na AXE Vukovar.

U središnjem dijelu Općine nalazi se bazna stanica telekomunikacija u pokretnoj mreži (VIPnet). Planom nije planirana niti jedna nova. U slučaju da će se ukazati potreba za novim baznim stanicama biti će potrebno izraditi svu dokumentaciju, uključujući i *Studiju utjecaja na okoliš* te tako utvrđenu lokaciju ozakoniti *Izmjenama i dopunama Plana*.

3.5.2. Energetski sustav

3.5.2.1. Elektroenergetski sustav

U svrhu kvalitetnije opskrbe predviđa se rekonstrukcija uništenih dalekovoda i trafostanica te izgradnja novih dalekovoda u ili uz koridore postojećih te izgradnja novih trafostanica. Plan razvoja mreže prijenosa obuhvaća dovršavanje obnove oštećenih i srušenih dalekovoda i TS-a te izgradnju novih. Postizavanje kvalitetne i sigurne opskrbe električnom energijom obuhvaća radove na prijenosnoj i distributivnoj mreži te sanaciji 35 kV dalekovoda.

Prostornim planom uređenja općina (PPUO) uvjetuje se: određivanje smještaja građevina sustava elektroopskrbe u odnosu na građevno područje, pojaseve ostale infrastrukture, zaštitu područja kvalitetnog poljodjelskog zemljišta i sl. uz obvezu da sve dalekovode treba graditi izvan naselja i industrijskih predjela, racionalno koristiti prostor, izbjegavati naseljen i šumovit prostor te čuvati povijesne i prirodne vrijednosti te vrijednosti krajobraza. Kapacitete postojećih dalekovoda (10(20)/0,4 i 10/0,4 kV) u okviru prostora Općine bit će potrebno dodatno proširiti, bilo pojačanjem postojećih bilo izgradnjom novih (sa 10/0,4 kV na 20/0,4 kV), a temeljem planiranih građevnih područja za novu stambenu i gospodarsku izgradnju. U svom kvantitativnom izrazu proširenje kapaciteta (kroz nove ili proširenje postojećih kapaciteta i trasa vodova) odredit će se kad se budu odredili i stvarni kapaciteti sukladno planovima naručitelja. Dalekovode u naseljima treba izgraditi podzemno. Osobitu pozornost treba obratiti na objedinjavanju pojaseva dalekovoda radi uštede i zaštite prostora. Planirano rješenje ovim Planom shematskog je karaktera.

Kapacitete postojećih trafostanica (10(20)/0,4 i 10/0,4 kV) u okviru prostora Općine, temeljem planiranih građevnih područja za novu stambenu i gospodarsku izgradnju bit će potrebno dodatno proširiti bilo pojačanjem postojećih trafostanica (sa 10/0,4 kV na 20/0,4 kV), bilo izgradnjom novih. Planirano rješenje ovim Planom shematskog je karaktera. U svom kvantitativnom izrazu proširenje kapaciteta (kroz nove ili proširenje postojećih kapaciteta i trasa vodova) odredit će se kad se budu odredili i stvarni kapaciteti sukladno planovima investitora.

Prema planovima Elektroprivrede za ovo područje predviđena je rekonstrukcija pojedinih dijelova zračne trase 10 kV, ukidanje i izvedba podzemnog energetskog kabela (a sve u skladu sa potrebama i širenjem građevnog područja, odnosno stvaranjem novih potrošača) na slijedeći način:

- U ulicama naselja gdje postoji izgrađena javna rasvjeta na stupovima niskonaponske zračne mreže izvedene vodičima AlČe po krovnim stalcima zamijenit će se vodičima SKS X00/0-A presjeka 70 ili 35 mm² na istim krovnim stalcima;
- U ulicama gdje je koncepcija postojeće niskonaponske mreže izvedena vodičima AlČe po krovnim stalcima i javna rasvjeta zidnim kracima izvest će se nova niskonaponska mreža na betonskim stupovima sa vodičima SKS X00/0-A presjeka 70 ili 35 mm² sa vodičem za priključak tijela javne rasvjete;
- Niskonaponske veze između trafostanica i prvog stupnog mjesta (početka izvoda NN) po mogućnosti treba izvesti podzemnim kablom presjeka 4x150+2,5 mm² i 4x25+25 mm², a sve zbog potreba javne rasvjete;
- U povijesnim dijelovima naselja, trgovima i parkovima (unutar naselja koja su kao spomenik kulture) niskonaponska mreža se mora izvesti isključivo podzemnim kablovima;
- Razvode javne rasvjete potrebno je izdvojiti iz elektroenergetskih objekata HEP-a u obliku odvojenih ormara JR kabelima napajanih iz TS-a;
- Ovisno o koncepciji niskonaponske mreže iz prethodnih točaka, priključke treba izvesti nadzemnim i podzemnim kabelima sa osnovne niskonaponske mreže do pojedinačnih objekata.

Zapadnim prostorom Općine prolazi 110 kV dalekovod Vinkovci-Županja te 400 kV dalekovod. Razvojnim planovima Elektroprivrede Hrvatske planira se izvedba usporednog 400 kV dalekovoda s već postojećim. Sve to je urisano u Prostorni plan uređenja Općine.

3.5.2.2. Plinovod

Područje Vukovarsko srijemske Županije uključeno je u plinoopskrbni sustav Republike Hrvatske. Polazišta kvalitetnije plinoopskrbe su dovršenje izgradnje VT plinovoda, kompletiranje magistralnog VT raspleta i izgradnja plinskih redukcijskih postaja (PRP), izgradnja međumjesnih plinovoda – distribucijskih razvoda, usklađivanje koridora planirane izgradnje VT razvoda s ostalim korisnicima infrastrukturnih koridora. Izgradnja plinoopskrbnog sustava Općine od vitalne je važnosti za sve pravne i fizičke osobe unutar Općine.

Sa zapadne strane Općine (iz smjera Županje) dolazi magistralni VT plinovod 50 bara *Ivankovo – MRP Županja*. Iz smjera Županje do samog središta Bošnjaka postavljen je visokotlačni (VT) plinovod od 12 bara (MRP Županja – MRP Bošnjaci). Redukcijska stanica nalazi se uz plinovod odmah nakon ulaska na područje Općine Bošnjaci.

Na području naselja Bošnjaci projektirana je i većim dijelom izgrađena plinovodna mreža, koja je u potpunosti ucrtana na katastarskim podlogama. U crtani su digitalizirani podaci o izvedenom stanju plinovodne mreže, kao i trase projektiranih cjevovoda koji su dobiveni od ureda za katastar Županja. Budući da ti podatci nisu u cijelosti pouzdani očekuje se njihova potvrda ili korekcija od nadležnog distributera, te će se prilikom izvođenja pristupiti prethodnom iznalaženju, kako bi se postupilo prema uvjetima i iste ne bi oštetile. Eventualna križanja izvesti će se u skladu s posebnim uvjetima distributera.

3.5.3. Vodnogospodarski sustav

3.5.3.1. Vodoopskrba

Prostor Istočne Slavonije je u okruženju rijeka Save i Dunava. Vode središnjeg prostora Istočne Slavonije prihranjuju padaline no to su male i sezonski ograničene količine pa i izvorišta koja o njima ovise nisu dovoljno pouzdana. Eksploatacija tih voda je nužna zbog ekonomičnosti vodoopskrbe, ali se tim vodama ne mogu zadovoljiti značajniji ni sadašnji ni budući vodoopskrbni zahtjevi. Kvaliteta vode na većini postojećih i potencijalnih izvorišta pokazuje povećane koncentracije: željeza, mangana, anorganskog amonijaka, metana, sumporovodika, arsena i dr. Povećane koncentracije su rezultat sedimentacijskih uvjeta tijekom nastajanja vodonosnika. Stvarne osobitosti postojećih vodoopskrbnih sustava nisu poznate izuzev na razini njihovog katastra. Opasnost od zagađenja prisutna je i na drugim crpilištima zbog nedostatka uređaja za pročišćavanje i neuređenih odlagališta otpada. Daljnja povećanja kapaciteta vodoopskrbnih sustava i potrošnje vode nepovoljno će se odraziti na zagađenje vodotoka ukoliko se pravovremeno ne pristupi izgradnji uređaja za pročišćavanje otpadnih voda.

Rješenje vodoopskrbe Vukovarsko-srijemske županije temelji se na uspostavi cjelovitog sustava koji će distribucijom vode sigurnih izvorišta osigurati potrebne količine kvalitetne vode za sadašnje i buduće potrebe. Prostornim planom Vukovarsko-srijemske županije predviđa se izgradnja cjelovitog sustava vodoopskrbe županije kojim bi se postupno povezala sva naselja. Time bi se omogućila opskrba kvalitetnom vodom. Građenje ovog sustava pretpostavlja postupno širenje mreže od glavnih izvorišta (Vukovar, Ilok) te izvorišta u susjednim županijama do većih i potom manjih naselja.

Jugozapadnim dijelom Općine prolazi magistralni vodovodni cjevovod *Županja - Gunja*. Na području naselja Bošnjaci izgrađena je vodoopskrbna mreža kao sastavni dio javnog vodoopskrbnog sustava. U crtani su digitalizirani podaci o izvedenom stanju vodoopskrbne mreže, kao i trase projektiranih i nužnih cjevovoda za normalan novoplaniranih građevnih (gospodarskih područja). Budući da ti podatci nisu potpuno pouzdani očekuje se njihova potvrda ili korekcija od nadležnog distributera, te će se prilikom izvođenja pristupiti prethodnom iznalaženju, kako bi se postupilo prema uvjetima i iste ne bi oštetile. Eventualna križanja izvesti će se u skladu s posebnim uvjetima distributera.

U zapadnom dijelu Općine već se nalaze crpna stanica, uređaj za pročišćavanje pitke vode i hidrostanica. Prema dostupnoj projektnoj dokumentaciji do crtani su i planirani novi uređaji na istoj lokaciji. U krajnjem jugozapadnom dijelu Općine, nedaleko rijeke Save nalazi se izvorište koje je povezano sa magistralnim vodoopskrbnim sustavom. Crpljenje voda mora biti takvo da se spriječi ulazanje ispod razine

ravnoteže njihova prihranjivanja i ukupnog rashoda. Na razini aktualnih potreba za vodom treba uz potrebe dokapacitiranja i predvidjeti mjere za popravak kakvoće vode. Nužna je ugradnja uređaja za uklanjanje i smanjivanje koncentracije štetnih sastojaka na svim postojećim i planiranim crpilištima, a što nadalje upućuje na prostornu koncentraciju takvih uređaja i na razvitak cjelovitog sustava vodoopskrbe Županije.

Temeljem planiranih građevnih područja za novu stambenu i gospodarsku izgradnju bit će potrebno dodatno proširiti kapacitete bilo pojačanjem postojećih, bilo izgradnjom novih. Planirano rješenje ovim Planom shematskog je karaktera. U svom kvantitativnom izrazu proširenje kapaciteta (kroz nove ili proširenje postojećih kapaciteta i trasa vodova) odredit će se kad se budu odredili i stvarni kapaciteti sukladno planovima naručitelja.

3.5.3.2. Opskrba vodom prirodnih i umjetnih ribnjaka

Osnova slatkovodnog ribarstva ovog dijela Vukovarsko srijemske županije su šaranski ribnjaci - značajni korisnici voda. Razvoj ribnjicarstva ovisi o mogućnosti opskrbe ribnjaka dovoljnim količinama kvalitetne vode. Raspoložive količine mogle bi se povećati akumuliranjem vode u slivu, no to iziskuje znatno veća ulaganja. Općina Bošnjaci ima vrlo dobre prirodne uvjete za održavanje prirodnih ribnjaka u sjevernom dijelu Općine, na području Virova. Ovim prostornim planom predviđene su sve planerske mjere koje mogu pomoći u osiguranju nužnih prirodnih uvjeta (koji već postoje na ovom području) za daljnji razvoj i održavanje ove vrlo važne gospodarske i turističko-rekreacijske grane.

3.5.3.3. Zaštita voda

Zaštita voda od onečišćenja zahtijeva optimalan (tehnički i financijski) način eliminacije ili smanjivanja izvora onečišćenja na dozvoljene količine. Onečišćenja voda nastaju ispiranjem onečišćenih površina, ispiranjem poljodjelskih površina onečišćenih sredstvima za zaštitu bilja i umjetnim gnojivima, gnojištima i prirodnim zagađenjima - erozijom i ispiranjem tla i sl. Onečišćenja mogu nastati i uslijed nepravilnog korištenja, kvarova i težih oštećenja uređaja i proizvodne opreme, u transportu opasnih tvari i sl. Jedan od najugroženijih vodotoka na području Općine je svakako rijeka Sava, koja predstavlja i granicu/sastavnicu sa susjednom državom – Bosnom i Hercegovinom. Budući da Sava u najvećoj mjeri utječe na vodostaj podzemnih voda to su i opasnosti od njihova zagađenja vrlo velike.

Problem je u nekvalitetnom i nedovoljno organiziranom građenju sustava odvodnje, a posebno u nepostojanju uređaja za pročišćavanje onečišćenih voda. U pravilu zaštita voda od zagađenja bitno zaostaje za vodoopskrbom, a uvođenjem vodovoda bitno se povećavaju količine potrošnje vode pa time i količine otpadnih voda koje se bez pročišćavanja upuštaju u vodotoke. Vode su ugrožene i odlaganjem komunalnog i ostalog otpada na neuređenim deponijima što je velika opasnost za onečišćenje voda. Septičke i sabirne jame kućanstava i industrije povećavaju zagađenje i opasnost zagađenja podzemnih voda. Prioritetni ciljevi i mjere zaštite voda su:

- sačuvati vode koje su još čiste (posebno podzemne vode) kao rezerve za opskrbu vodom,
- sanirati ili ukloniti zagađenja uslijed kojih dolazi do ugrožavanja ili zagađivanja vode za piće na postojećim ili planiranim izvorištima vode,
- očuvati kvalitetu voda tamo gdje ona zadovoljava propisane kriterije, provođenjem i održavanjem mjera zaštite te kontrolom rada izgrađenih objekata i uređaja za pročišćavanje zagađenih voda,
- zaustaviti trend pogoršavanja kvalitete podzemnih i površinskih voda tamo gdje je ona narušena i poboljšati je izgradnjom potrebnih uređaja za pročišćavanje zagađenih voda,
- kod novih gradnji izvršiti propisane mjere zaštite voda,
- osigurati poboljšavanje ekoloških funkcija vode tamo gdje su narušene do postizanja propisane kvalitete,
- ostvariti održiv razvoj u kojem će racionalno korištenje resursa prostora osigurati očuvanje kvalitete voda i zdravlja ljudi,
- zaštitu voda treba primjenjivati globalno - kod svakog zahvata treba ocijeniti utjecaj na širi prostor kao i posljedice zagađenja prostora većim brojem zagađivača,
- provoditi mjere zaštite voda i graditi uređaje za pročišćavanje otpadnih voda prema prioritetima usklađenim s gospodarskim mogućnostima,
- glede ograničenih financijskih mogućnosti dati prioritet mjerama zaštite kojima se postižu veći učinci zdravstvene i ekološke koristi.

Mjere zaštite voda i odvodnje otpadnih voda općinskog značaja su slijedeće:

- na području općine treba utvrditi koncepcijsko rješenje odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda uključivo raspored i uvjete izgradnje uređaja za pročišćavanje otpadnih voda kao i druge potrebne mjere zaštite voda od zagađivanja,
- stupanj zaštite voda utvrditi na temelju karakteristika i osobito kapaciteta prijemnika a u skladu s Državnim planom za zaštitu voda,
- izgradnja uređaja za pročišćavanje i individualnih mjera zaštite, uređenje kontroliranih deponija komunalnog otpada te sanacija izvanrednih zagađenja I. stupnja,
- provođenje mjera zaštite voda od ispiranja tla,
- zagađenja voda otpadnim vodama s prometnica,
- brižljivo gospodarenje komunalnim i posebnim otpadom,
- izvore ili uzroke zagađivanja treba uklanjati, sprječavati, odnosno zagađivanje smanjivati na mjestu njegova nastajanja,
- spriječiti ili ograničiti opasnosti od nastajanje zagađenja na postojećim i potencijalnim izvorištima voda za opskrbu vodom, odnosno malim vodotocima, a gdje uslijed koncentracije zagađenja i ograničenog kapaciteta prijemnika, potrebne mjere zaštite prelaze tehničke ili ekonomske mogućnosti korisnika prostora,
- težiti izgradnji centralnih uređaja za zajedničko pročišćavanje komunalnih i industrijskih otpadnih voda,
- poticati građenje pojedinačnih uređaja za prikupljanje otpadnih voda tamo gdje nema tehničkog ili ekonomskog opravdanja za izgradnju zajedničkog sustava odvodnje s centralnim uređajima za pročišćavanje,
- planovima gospodarenja vodama osigurati povećanje malih protoka voda, odnosno povećanja kapaciteta prijemnika za prijem opterećenja,
- kvalitetu površinskih i podzemnih voda treba stalno kontrolirati kao i kvalitetu *effluenta* kojima se u vode unose zagađenja,
- dati prioritet obnovi ratom oštećenih i uništenih uređaja i poduzeti mjera sanacije posebno unutar zaštitnih zona izvorišta vode za piće
- zaštitne mjere treba proširiti na cijelo slivno područje jer se velika količina pesticida, nitrata i teških kovina slijeva u rijeku Savu (povećana uporaba umjetnih gnojiva).

Aktivnosti treba usmjeriti na pripreme za građenje lokalnih odvodnih sustava (izradu projektne dokumentacije) sukladno utvrđenoj koncepciji odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda prosječnog slavonskog naselja te mogućim modelima financiranja te izgradnje. Prioritetne aktivnosti u oblasti odvodnje su sljedeće:

- izraditi koncepcijsko rješenje izgradnje sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih komunalnih voda kojim će se odrediti temeljni uvjeti građenja sustava - vrijeme građenja, karakteristike sustava i prostorne potrebe te programski objediniti pojedinačna idejna rješenja,
- izraditi projektnu dokumentaciju kojom bi se odredili uvjeti izgradnje sustava odvodnje svih naselja u općini, a osobito uvjeta za međusobno povezivanje sustava obližnjih naselja i njihovo priključenje na uređaje za pročišćavanje otpadnih voda,
- istražiti optimalne uvjete povezivanja sustava glede lokacije uređaja za pročišćavanje otpadnih voda te odrediti tip uređaja za pročišćavanje otpadnih voda,
- izgraditi sustave odvodnje i osnovne kolektorske mreže,
- ostvariti sustav zbrinjavanja otpada.

3.5.3.4. Odvodnja otpadnih voda

U odnosu na lokalne prilike za kolektor je odabran jarak unutar cestovnog pojasa, odnosno prostorom koji najjednostavnije osigurava odvodnju otpadnih voda domaćinstava i oborinskih voda sa cestovnih prometnica, te nakon izvedbe i njihovo održavanje. Od posebnih građevina za potrebe odvodnje predviđena je izvedba uređaja za pročišćavanje otpadnih voda s ispustom u lokalni recipijent.

Preljevni objekt predviđen je na središnjem dijelu sliva uz crpnu stanicu gdje je zastupljen mješoviti sustav odvodnje. Njime će se provoditi u pravilu odvodnja samo dijela oborinskih voda izloženih zagađenju sa slivnih površina cestovnih prometnica. Nakon punjenja kanalizacijske mreže i predviđenih cijevnih retencija aktivirala bi se preljevna građevina preko koje bi se odvodio "višak" oborinskih voda. Otpadne vode i dio najzagađenijih oborinskih voda, tlačile bi se crpnim stanicama prema uređaju za pročišćavanje otpadnih

voda naselja Bošnjaci. Za središnje dijelove naselja Bošnjaci predviđena je izgradnja mješovitog sustava s rasterećivanjem, kojim se uz otpadne, odvode i oborinske vode, a za rubne dijelove naselja gdje je većim dijelom osigurana odvodnja oborinskih voda cestovnim jarcima neposredno u vodotok predviđena je izgradnja polurazdjelnog sustava odvodnje, kojim se odvode kućansko-potrošne vode od stanovištva, industrijski efluenti i tzv. "tuđe" vode, te najzagađeniji prvi dotoci oborinskih voda, minimalnih profila Ø 30 cm. Izgradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda uskladit će se sa izgrađenošću kanalizacijskog sustava. U prijelaznom periodu i dalje koristit će se već zastupljene septičke jame sa prihvatom samo preljevnih - pročišćenih otpadnih voda na projektiranu kanalizacijsku mrežu. Nakon izgradnje većeg dijela kanalizacijskog sustava i uređaja za pročišćavanje pristupiti će se izdvajanju septičkih jama;

Kanalizacija će biti projektirana kao polurazdjeljni, odnosno mješoviti sustav odvodnje za prihvata otpadnih i oborinskih voda od odgovarajućeg vodonepropusnog cijevnog materijala s pripadnim brtvama. Trasa kojom će se polagati novi projektirani kanal u pravilu je javna površina - cestovni jarak, pješačka komunikacija ili prometnica, uvažavajući pri tome ostale postojeće i projektirane podzemne infrastrukturne instalacije za koje će se osnovom ovog idejnog rješenja ishoditi mišljenja, posebni uvjeti odnosno suglasnosti. Za ostale dionice koje idu izvan javnih površina potrebno je utvrditi vlasništvo i ishoditi suglasnost za gradnju kanalizacije.

Kanalizacija će se polagati na dubinama koje osiguravaju gravitacijsku odvodnju, a koje određuju lokalne prilike vodeći pri tome računa o ekonomičnim dubinama polaganja, dopuštenim minimalnim brzinama otjecanja u kanalima, razmacima kontrolnih okana i drugim relevantnim činiteljima bitnim za održavanje kanalizacijskog sustava. Radi redovitog održavanja, kontrole i čišćenja kanala, izvest će se kontrolna (revizijska) okna veličine 170x150 cm i to na horizontalnim lomovima trase i propisanim udaljenostima. Prilikom projektiranja kanala uzeti će se u obzir svi hidrotehnički parametri, sanitarno tehnički principi, te važeće norme i standardi za izgradnju javne kanalizacije.

3.5.3.5. Zaštita od štetnog djelovanja voda

Općinski prostor pripada slivnom području Save. Na području općine ne planiraju se veći zahvati, a važno je provoditi kvalitetnije održavanje te nadzor nad nedozvoljenim zatrpavanjem kanalske mreže. Paralelno sa izgradnjom sustava za zaštitu od poplava treba nastaviti s regulacijom i uređenjem korita vodotoka, izgradnjom objekata za redukciju velikih voda pritoka te obnavljanjem crpnih uređaja.

Zaštita od erozija i bujica

Stalnom obradom poljodjelskih površina te zbog još uvijek značajnih šumskih površina vanjski tragovi erozijskih procesa se brzo maskiraju premda je prisutan proces stalnih polaganih slabljenja proizvodne sposobnosti tla i smanjenja pedološkog sloja. Dobri rezultati u zaštiti zemljišta od erozije, mogu se postići u prvom redu primjenom gospodarsko-bioloških mjera, a manje izgradnjom građevinskih objekata. Temeljne smjernice za sprječavanje i sanaciju erozije i bujica su: izrada vodnogospodarskih osnova slivova, istraživanja i mjerenje erozijskih pojava na terenu, dugoročno planiranje zajedničkog rješavanja zaštite od erozija sa šumarstvom, poljodjelstvom i drugim zainteresiranim institucijama, organizirana izrada i vođenje katastra bujica u sklopu vodnogospodarskog katastra - karte bujičnih tokova i erozija, rješavanje problema zaštite od štetnog djelovanja poplavnih voda, a naročito zaštite područja vodnih akumulacija, izvođenje radova na uređenju bujičnih slivova i zaštititi zemljišta od erozije, osiguranje redovnog održavanja i iskorištavanje izgrađenih protuerozijskih sustava i objekata, intenzivna suradnja s organizacijama šumarstva, poljodjelstva i vodnog gospodarstva s ciljem zabrane sječe i šuma na vodom ugroženim područjima.

Melioracijska odvodnja

Prirodni uvjeti zbog kojih može doći do pojave viška vode na zemljištima poljodjelske proizvodnje su oblik reljefa, nepropusnost tla, hidrogeološka obilježja, velike količine oborina te plavljenja vodotocima koji prolaze kroz područje. Osobitu pozornost treba obratiti na regulaciju vodozračnog režima Save te postaviti takve parametre koji će optimalno zadovoljiti potrebe poljodjelstva i šumarstva. Za korištenje poljodjelskih površina od presudne je važnosti zaštita površina od poplava i stupanj provedenih hidromelioracijskih radova.

Odvodnja poljodjelskih površina na području općine je zadovoljavajuće riješena. Odvodnja nizinskog dijela Općine polja vrši se gravitacijski u Savu. Iskopana je osnova i detaljna kanalska mreža te je cijelo područje meliorirano na poljodjelskim površinama. Stupanj uređenosti sustava je različit. Potrebno je postupno obnavljati sustav, osigurati njegovo redovito održavanje te na odgovarajući način riješiti problem

obnove i izgradnje sustava odvodnje na privatnom zemljištu. Izgradnjom kanala Dunav - Sava pa tako i spajanjem Vuke i Bosuta doći će do povezivanja vodnih režima dvaju slivnih područja - Dunava i Save. Povezivanjem slivova steći će se uvjeti za kontrolu vodnog režima na području zahvata kanala.

3.6 POSTUPANJE S OTPADOM

Zbrinjavanje komunalnog otpada ustrojava se na županijskoj i općinskoj razini uz obveznu primjenu preventivskih i sanacijskih mjera. Nekontroliranim odlaganjem komunalnog i opasnog otpada ugrožava se stanje podzemnih voda što može imati nepovoljne posljedice na zdravlje ljudi. Odlaganjem rješavanja i sanacije postojećih smetlišta i odlaganjem donošenja odluke o izgradnji nadziranih odlagališta otpada problem se umnogostručuje i postaje teže rješiv. Postojeća neuređena smetlišta u Općini treba sanirati i nadzirati u smislu zabrane njihova korištenja.

Prostornim planom Županije otvorena je mogućnost građenja odlagališta komunalnog otpada u Općini Stari Jankovci i time se otvara mogućnost da to bude i potencijalna lokacija županijskog odlagališta otpada. Odabran je prostor i izvršena su prethodna ispitivanja lokacije odlagališta otpada. Odlagalište se nalazi na izdvojenom dobro pristupačnom mjestu na kojem su tla niske kvalitete i nisu povoljna za poljodjelstvo. Realizaciju zbrinjavanja otpada treba provesti etapno uspostavom sustava odabranog broja većih kontroliranih deponija otpada, zatvaranjem i sanacijom svih ostalih deponija, realizacijom sustava deponiranja koji uključuje i izgradnju građevine za obradu i skladištenje otpada. Temeljem *Zakona o otpadu (NN 178/04)* Općina Bošnjaci treba izraditi *Plan gospodarenja otpadom sa pratećim mjerama*. Plan treba sadržavati:

- program zbrinjavanja otpada koji će utvrditi način prikupljanja i lokacije za privremena odlagališta otada te zatim predložiti dinamiku realizacije rješenja zbrinjavanje komunalnog otpada,
- postupke za provedbu programa zbrinjavanja otpada uspostavom mreže prikupljališta, skladišta te trajnog odlagališta otpada,
- način uključivanja svih proizvođača otpada u Općini u jedinstven sustav zbrinjavanja otpada, pozvati proizvođače otpada u širem okruženju da se koriste općinskim odlagalištem i time racionalizirati troškove građenja i održavanja odlagališta.

Za tekući otpad predviđa se izgradnja kanalizacijske mreže s uređajima za prečišćivanje otpadnih voda, a po njihovoj izgradnji vrijediti će slijedeće obveze:

- kad se na dijelu građevinskog područja izgradi javna kanalizacijska mreža i ako postoje za to tehnički uvjeti, postojeće stambene i ostale građevine se moraju priključiti na nju;
- ako na dijelu građevinskog područja na kojem će se graditi građevina postoji javna kanalizacijska mreža, stambene i druge građevine moraju se priključiti na nju;
- tamo gdje se neće biti moguće priključiti na kanalizacijski sustav ili do njegove izgradnje otpadne vode iz domaćinstva moraju se prije ispuštanja u okoliš pročišćavati metodom autopurifikacije u zatvorenim i višedijelnim nepropusnim septičkim jamama, a kruta tvar organizirano odvoziti na uređenu deponiju;
- otpadne vode iz gospodarskih zgrada u domaćinstvu s izvorom zagađenja i gospodarskih postrojenja moraju se (i prije izgradnje kanalizacijskih sustava s prečišćavanjem) prije upuštanja u recipijent pročititi do stupnja na kojem se nalazi recipijent odnosno do stupnja i na način predviđen posebnom odlukom Hrvatskih voda.

3.7. SPRJEČAVANJE NEPOVOLJNOG UTJECAJA NA OKOLIŠ

Zaštita okoliša postiže se: predviđanjem, praćenjem, sprečavanjem, ograničavanjem i uklanjanjem nepovoljnih utjecaja na okoliš, zaštitom i uređenjem izuzetno vrijednih dijelova okoliša, sprečavanjem rizika i opasnosti po okoliš, poticanjem korištenja obnovljivih izvora i energije, poticanjem upotrebe proizvoda i korištenja proizvodnih postupaka najpovoljnijih za okoliš, ujednačenim odnosom zaštite okoliša i gospodarskog razvoja, sprečavanjem zahvata koji ugrožavaju okoliš, sanacijom oštećenih dijelova okoliša, razvijanjem svijesti o potrebi zaštite okoliša u odgojnom i obrazovnom procesu i promicanjem zaštite okoliša, donošenjem pravnih propisa o zaštiti okoliša, obavještavanjem javnosti o stanju u okolišu i njenim

sudjelovanjem u zaštiti okoliša, povezivanjem sustava i institucija zaštite okoliša. Zaštite okoliša temelji se na učinkovitom očuvanju prostora i teži višoj razini kakvoće života.

Na području općine mjere zaštite okoliša treba provoditi: trajnim očuvanjem izvornosti, biološke raznolikosti prirodnih zajednica i očuvanjem ekološke stabilnosti, očuvanjem kakvoće žive i nežive prirode i racionalnim korištenjem prirode i njenih dobara, očuvanjem i obnavljanjem kulturnih i estetskih vrijednosti krajobraza te unapređenjem stanja okoliša i osiguravanjem boljih uvjeta života. Posebno se to odnosi na planiranje namjene i određivanje uvjeta korištenja prostora s ciljem zaštite prostora od prekomjernog izgrađivanja i neracionalnog građenja, gradnju infrastrukturnih sustava i sustava za odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda, zbrinjavanje otpada i građenje odlagališta otpada, zaštitu zraka, zaštitu tla i drugog. Treba uspostaviti sustav podataka o prostoru kao podlogu za pravovremeno i objektivno izvješćivanje o stanju u prostoru te za donošenje odluka o programima njegovog uređenja. Ugroženi dijelovi okoliša su osobito slijedeće kategorije i područja:

- okoliš i neposredan prostor gospodarskih područja;
- kvalitetna poljoprivredna tla;
- kulturno-povijesni spomenici;
- građevine pučkog graditeljstva, svojstvena tipologija i matrica naselja;
- prostori postojećih i neuređenih odlagališta otpada;
- krajolici, prirodni, kultivirani i kulturni.

Smjernice za njegovu zaštitu obuhvaćaju razvoj infrastrukturnog sustava na zbrinjavanju komunalnih i industrijskih otpadnih voda i zaštitu od incidentnih zagađenja. Potrebno je otpadne vode, koje se mogu pojaviti u gospodarskom području, ali i na drugim mjestima prethodno pročititi na samim mjestima nastanka do razine komunalnih otpadnih voda prije upuštanja u kanalizaciju. Mjere za sprječavanje utjecaja od incidentnih zagađenja trebale bi biti obuhvaćene planovima zaštite okoliša za svakog pojedinog zagađivača. Rješenje odvodnje otpadnih voda temelji se na uređaju za pročišćavanje, koji treba ispuštati otpadne vode II razine. Potrebno je izraditi program zaštite okoliša koji sadrži:

1. stanje onečišćenja okoliša s evidentiranjem izvora zagađenja okoliša,
2. izraditi prostorni prikaz zagađivača i utvrditi karakteristike emisija,
3. odrediti mjere za sprječavanje nastajanja onečišćenja,
4. odrediti subjekte koji će provoditi zaštitu,
5. odrediti smjernice za očuvanje i zaštitu,
6. odrediti provedbu interventnih mjera i posebno hitno izraditi projekt zbrinjavanja otpada.

Planom su, zbog zaštite i unaprjeđenja okoliša, utvrđena osobito vrijedna područja prirode, koja se stavljaju pod poseban režim zaštite. Zaštita prostora u ovom Planu obrađena je tekstualno i kartografski, gdje su obrađeni, vrednovani i kategorizirani elementi prirodnih i kulturnih vrijednosti područja Općine. Osobito je nužno provesti odgovarajuću zaštitu prostora uz trasu auto-ceste od mogućih havarija i izlivanja opasnih tvari u podzemlje. Smjernice za zaštitu i revitalizaciju graditeljskog naslijeđa dane su u Odredbama za provođenje, a na grafičkim listovima br. 4: "*Građevna područja naselja i područja posebnih uvjeta za korištenje*" prostorno su određeni predjeli (zone) zaštite.

3.7.1. Mjere zaštite tla

Zaštita tla od onečišćenja provodi se u funkciji zaštite: poljodjelskog zemljišta i proizvodnje zdrave hrane te zaštita zdravlja ljudi, faune i flore. Prostornim planom utvrđene su racionalni uvjeti korištenja poljodjelskog zemljišta prvenstveno ograničavanjem prenamjene kvalitetnog zemljišta u nepoljodjelske svrhe te ograničavanjem širenja građevinskih područja. Čuvanje tla temelji se na sustavu trajnog motrenja kojim će se prikupiti detaljne informacije procesima oštećenja i onečišćenja tala prirodnim i antropogenim utjecajima na tlo. U smislu zaštite, tla imaju slijedeće funkcije: prirodne funkcije kao što su: tla su životna osnova i životni prostor za ljude, biljke i životinje i organizme u tlu; sastavni su dio prirodnog potencijala, osobito sa svojim kružnim tokovima vode i hranjivih tvari; razgradnja, filtriranje, rezerva i pretvorba tvari; funkcija arhiva prirodne i kulturne povijesti; gospodarske funkcije: ležišta sirovina, površina za naseljavanje i rekreaciju, za biljnu proizvodnju, za ostale načine gospodarskog i javnog korištenja, promet, opskrbu i odvodnju. Kod utjecaja na tlo potrebno je u najvećoj mjeri izbjegavati oštećenje njegovih prirodnih funkcija, te njegovih funkcija arhiviranja prirodne i kulturne povijesti. Naglašava se potreba trajne sanacije područja eksploatacije mineralnih sirovina u tijeku i po dovršenju eksploatacije. Kontrolirati treba privedenje namjeni

eksploatacijskih polja mineralnih sirovina, miniranih i zapuštenih poljodjelskih površina. Mjere za sprječavanje utjecaja od incidentnih zagađenja trebale bi biti obuhvaćene planovima zaštite okoliša za svakog pojedinog zagađivača. Potrebno je pravodobno djelovati na suzbijanju takvih zagađenja. Rješenje odvodnje otpadnih voda temelji se na uređaju za pročišćavanje, koji treba ispuštati otpadne vode II razine.

Korisnici trasa infrastrukture trebaju koristiti zajedničke koridore uz pažljivo trasiranje vodeći računa o vizualnom identitetu i vrijednostima krajobraza i racionalnom korištenju tla. Zaštita okoliša obuhvaća razvoj infrastrukturnog sustava na zbrinjavanju komunalnih i industrijskih otpadnih voda i zaštitu od incidentnih zagađenja. Potrebno je otpadne vode, koje se mogu pojaviti u gospodarskoj zoni, ali i na drugim mjestima prethodno pročititi na samim mjestima nastanka do razine komunalnih otpadnih voda prije upuštanja u kanalizaciju. Budući da na području općine nema izgrađenih sustava odvodnje potrebno je naročito za sve nove gospodarske proizvodnje (industriju, servise, mini farme i sl.) izraditi projektnu dokumentaciju i izgraditi sustave odvodnje prije ili najkasnije do puštanja u rad proizvodnih kapaciteta.

3.7.2. Mjere zaštite voda

Mjere zaštite voda provode se utvrđivanjem izvora onečišćavanja voda, ocjenom postojećeg stanja te poduzimanjem provedbenih mjera zaštite u kratkoročnom, srednjoročnom i dugoročnom razdoblju. Uvjeti zaštite voda od zagađenja propisani su Državnim planom: zaštita očuvanje ekoloških vrijednosti prostora, zaštita površinskih i podzemnih voda od onečišćenja i unapređenje životnih uvjeta korištenjem voda. Vodni resursi određeni su planom namjene površina. Vodonosnici koji se koriste za vodoopskrbu su strateški interes od važnosti za Državu i Županiju. Površinske vode su temeljni činitelj ekološke cjelovitosti prostora.

Donošenjem Državnog plana zaštite voda i temeljom njega Županijskog plana zaštite voda odrediti će se karakteristike područja različitih stupnjeva "osjetljivosti" na ispuštanje korištenih voda. Do donošenja ovih planova određuju se "vrlo osjetljiva" i "osjetljiva" područja u koja se ne smiju upuštati iskorištene vode: područja sanitarne zaštite postojećih i potencijalnih crpilišta, prirodni rezervati, ribnjaci i vodene površine za šport i rekreaciju. Na temelju odredbi i postavki Županijskog plana zaštite voda potrebno je u Općini:

- proglasiti mjere sanitarne zaštite postojećih i planiranih vodocrpilišta,
- odrediti uvjete izgradnje sustava odvodnje i izgradnje uređaja za pročišćavanje otpadnih voda,
- obvezati postojeće gospodarske subjekte (industriju, farme i sl.) da moraju izgraditi vlastite sustave za pročišćavanje otpadnih voda sukladno uvjetima zaštite okoliša i karakteristikama recipijenata,
- ograničiti izgradnju na područjima organizirane odvodnje otpadnih voda prema kapacitetima sustava, obveznom stupnju prečišćavanja i osobitostima recipijenta, a osobito uvjetovati novu gradnju gospodarskih građevina istovremenom gradnjom odgovarajućih sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda.

3.7.3. Mjere zaštite zraka

Polazište provedbe mjera zaštite zraka je uspostava mreže za praćenje kakvoće zraka, koja obuhvaća gospodarske predjele i područja posebne namjene radi utvrđivanja izvora te stupnja onečišćenja zraka na okoliš. Na području Općine za sada ne postoje značajniji izvori zagađenja zraka, a ukoliko se novi izvori ostvare bit će potrebno uspostaviti sukladno Zakonu katastar emisija u okoliš, utvrditi stvarni stupanj zagađenja te provoditi stalno motrenje. Ova se obveza osobito odnosi na planirane lokacije odlagališta otpada.

3.7.4 Mjere zaštite od buke

Jedinice lokalne samouprave dužne su provesti mjere praćenje razine buke izradom karte buke. Karta buke je grafički prikaz osnovnih razina buke unutar promatranog područja u kojoj ljudi rade i borave. U urbanističkim planovima uređenja (UPU) potrebno je odrediti dozvoljene razine buke.

3.7.5. Mjere zaštite flore i faune

Zaštitu staništa u gospodarski korištenim prostorima određuju uvjeti zaštite prirode a provode ih nadležne službe za poljodjelstvo, šumarstvo, vodoprivredu, zaštitu okoliša i drugi. Biološka raznolikost izložena je stalnim promjenama kojih je posljedica izumiranje biljnih i životinjskih vrsta. Zato je važno u sve oblike korištenja prostora ugrađivati mjere očuvanja biološke raznolikosti. Očuvanje biološke raznolikosti

temelji se na zaštiti okoliša te osobito na očuvanju zaštićenih dijelova prirode. Zakonom o zaštiti prirode zaštićene su pojedine biljne i životinjske vrste - rijetke vrste u Hrvatskoj i vrste za očuvanje na što nas obvezuju međunarodni sporazumi.

3.7.6. Mjere zaštite krajobraza

U problem zaštite čovjekove okoline ulazi i problematika zaštite ruralnog krajobraza. Procesi i oblici degradacije krajobraza su: uništavanje i degradacija vegetacijskog pokrivača, zapuštanje antropogenog krajobraza te degradiranje krajobraza eksploatacijom, deponijima, deponijima građevinskog materijala. Problem se očituje u više razina: kao vizualno-estetski - siromašenje autohtonog tradicijskog izgleda; kao ekološko-ekonomski - dovoljno neangažiranje prirodnih i stvorenih resursa društva i kao kulturološka - postupno gubljenje materijalne kulture jednog društva. Predlaže se tradicionalni ruralni pejzaž čuvati kao posebnu kulturološka, estetsku, ekološku i ekonomsku vrijednost te naročito njegove posebnosti i prostorni obuhvat.

3.	PLAN PROSTORNOG UREĐENJA	1
3.1.	PRIKAZ PROSTORNOG RAZVOJA NA PODRUČJU OPĆINE U ODNOSU NA PROSTORNU I GOSPODARSKU STRUKTURU ŽUPANIJE	1
3.1.1.	Plansko razdoblje	1
3.1.2.	Razvoj i urbanizacija	1
3.1.3.	Sustav naselja i razmještaj funkcija po naseljima	2
3.2	UTVRĐIVANJE GRAĐEVNIH PODRUČJA, OSNOVNA NAMJENA I KORIŠTENJE POVRŠINA	2
3.2.1.	Utvrdjivanje građevnih područja	2
3.2.2.	Osnovna namjena i korištenje površina	3
3.2.2.2	Građevna područja za gospodarsku namjenu (proizvodna, poslovna i farme)	5
3.2.2.3	Građevna područja za povremeno stanovanje i ugostiteljsko turističko namjenu	5
3.2.2.4	Građevna područja za groblja s mrtvačnicom	6
3.2.2.5	Građevna područja za sportsko-rekreacijsku namjenu	6
3.2.2.6	Šumske površine (privatne i državne gospodarske šume)	6
3.2.2.7	Poljodjelske površine	7
3.3.	PRIKAZ GOSPODARSKIH I DRUŠTVENIH DJELATNOSTI	7
3.3.1.	Gospodarske djelatnosti	7
3.3.2.	Turizam	8
3.3.3.	Lovstvo	8
3.3.4.	Društvene djelatnosti	9
3.4.	UVJETI KORIŠTENJA, UREĐENJA I ZAŠTITE PROSTORA	9
3.4.1.	Zaštita prirodnog naslijeđa	11
3.4.1.1.	Prijedlog za zaštitu prirodnog i krajobraznog naslijeđa	11
3.4.1.2.	Zaštita prirodnog i krajobraznog naslijeđa prostornim planom	11
3.4.2.	Zaštita kulturnih dobara	12
3.4.2.1.	Zaštita kulturno povijesnih vrijednosti - identifikacija te popis kulturnih dobara	12
3.4.2.2.	Vrednovanje kulturno povijesnih vrijednosti: povijesna naselja i građevine	14
3.4.2.3.	Uvjeti zaštite povijesnih naselja (ili njihovih dijelova)	16
3.4.2.4.	Režimi zaštite unutar zona zaštite naselja	17
3.4.2.5.	Mjere zaštite povijesnih građevina i sklopova izvan naselja	17
3.4.2.6.	Mjere zaštite arheoloških lokaliteta	18
3.4.2.7.	Mjere zaštite spomen područja (groblja)	18
3.4.2.8.	Mjere zaštite kulturnog krajolika	18
3.5.	RAZVOJ INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA	18
3.5.1.	Promet i telekomunikacije	18
3.5.1.1.	Cestovni promet	18
3.5.1.2.	Pošta i telekomunikacije	19
3.5.2.	Energetski sustav	20
3.5.2.1.	Elektroenergetski sustav	20
3.5.2.2.	Plinovod	21
3.5.3.	Vodnogospodarski sustav	21
3.5.3.1.	Vodoopskrba	21
3.5.3.2.	Opskrba vodom prirodnih i umjetnih ribnjaka	22
3.5.3.3.	Zaštita voda	22
3.5.3.4.	Odvodnja otpadnih voda	23
3.5.3.5.	Zaštita od štetnog djelovanja voda	24
3.6	POSTUPANJE S OTPADOM	25
3.7.	SPRJEČAVANJE NEPOVOLJNOG UTJECAJA NA OKOLIŠ	25
3.7.1.	Mjere zaštite tla	26
3.7.2.	Mjere zaštite voda	27
3.7.3.	Mjere zaštite zraka	27
3.7.4	Mjere zaštite od buke	27
3.7.5.	Mjere zaštite flore i faune	27
3.7.6.	Mjere zaštite krajobraza	28